

Provinciale Staten

Concept-notulen van 9 juni 2017

(vast te stellen tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
7 juli 2017)

1. Opening	1
2. Mededelingen	1
3. Vaststellen agenda	1
4. Vaststellen notulen	1
5. Ingekomen stukken	1
6. Ingekomen stukken GS en CvdK	2
7. Brief GS van 18 april 2017 over statutenwijziging PZEM NV (17007827)	2
8. Brief GS van 9 mei 2017 over Zeeuws Open Huis (17009451)	2
9. Brief GS van 18 april 2017 over concept-begroting RUD Zeeland 2018 (17008505)	2
10. Brief GS met afschrift brief minister EZ aan Tennet met betrekking tot opdracht bestaande 380kV- hoogspanningsverbinding te verkabelen nabij Krabbendijke (17010268)	2
11. Hamerstukken	2
12. Statenvoorstel Project N62 Tractaatweg eerste voortgangsrapportage (DIO-135)	2
13. Statenvoorstel Project N62 Sloeweg, fase 2, overeenkomst van opdracht tussen provincie Zeeland en de Tractaatweg-BV (DIO-134)	2
14. Statenvoorstel 3e wijziging begroting 2017 provincie Zeeland (DIO-131)	2
15. Statenvoorstel Investeringskrediet verbouw gebouw G (De Librije)(DIO-128)	2
16. Statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding bijlage GS-brief (DIO-132)	2
17. Statenvoorstel lidmaatschap Statenlidnu (SGR-34)	2
18. Statenvoorstel 4e wijziging begroting 2017 provincie Zeeland (DIO-138)	2
19. Brief GS van 7 juni 2017 met statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding Thermphos, financiële verantwoording uitgaven VCB t/m april 2017 (ONTW-144)	2
20. Brief GS van 7 juni 2017 met statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding jaarstukken 2016 (17012354)	2
21. Voorstellen	2
22. ...Statenvoorstel Thermphos (DIP-137)	2
23. ...Brief GS van 18 april over verkoop Netwerkgroep DNWG (PZEM NV)(17007828)	11
24. ...Statenvoorstel Verbod varend ontgassen opnemen in de Provinciale milieuverordening (PMV)(DIO-123)	25
25. Vragensessie	33
26. Vragen van het lid Viergever over de regioarrangementen-cultuur	33
27. Vragen van het lid Schonis over de Zeeuwse Kustvisie	33
28. Moties, niet behorend bij een agendapunt	34
29. Motie van de leden Bosch, Van Hertum, Veraart, Willemse, Babijn, Janssens en Faasse inzake subsidieverstrekking ten behoeve van pont Sluiskil	34
30. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd	39

**vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**
vrijdag, 9 juni 2017

Voorzitter: de heer drs. J.M.M. Polman,
commissaris van de Koning in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden F. Babijn, C.L.M. van den Berge, C.W. Bierens, V. Bosch, ing. J.J. van Burg MSc, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. E. Erbisim, drs. M.J. Faasse, mr. H.J. van Geesbergen, A.J. Geluk, dr. T. van Gent, dr. A.M.M. van Haperen, ir. N. Heerkens, J.A.M. van Hertum MA, M.J.J. Janssens, dr. J.L. Kool-Blokland, P.C.A. de Milliano-van den Hemel, J.R. Oudeman, drs. A. Pijpelink, J.J. Rijkse, M. Rijksen-Blok, G.D. Roeland, K. Roelse, drs. R. Ruissen, mr. ing. R.A.J. Schonis, G.W.A. Temmink, ir. S.H.J. Tuinder, G. van Unen, P.L.E. van Veen-de Rechter, drs. J. van de Velde, A.G.M. Veraart MA, J.H. Verburg, R.A. Viergever, M.A. van 't Westeinde, W. Willemse en R.L.J.M. de Wit, tezamen 37 leden, alsmede de heer S. de Visser, waarnemend griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen en de heren drs. J. de Bat, A.J. van der Maas en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening

De **voorzitter**. Leden van Provinciale en Gedeputeerde Staten, medewerkers van de griffie en van de ambtelijke organisatie, belangstellenden op de publieke tribune, vertegenwoordigers van de media en degenen die ons thuis via internet of Omroep Zeeland volgen, hartelijk welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten.

Bericht van verhindering is ontvangen van de leden Haaze en De Visser.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. Dames en heren. Zoals u ziet, zit de waarnemend griffier naast mij. De moeder van onze griffier, Peter Joosse, is overleden en deze week begraven. Dat is de reden waarom hij nu niet aanwezig is. Namens Provinciale en Gedeputeerde

Staten hebben de plaatsvervangend voorzitter, de waarnemend griffier en ik persoonlijk onze condoleances overgebracht.

Bij de aanvang van de lunchpauze is er in de voorhal een presentatie van een aantal leerlingen van het Goese Lyceum die zich hebben laten inspireren door de circulaire economie. Het zou voor deze leerlingen leuk zijn wanneer de leden hieraan aandacht zouden besteden.

De leden zullen per email het verzoek krijgen om het formulier inzake de enquête-evaluatie griffie in te vullen. Omdat nogal wat leden dit nog niet hebben gedaan, wordt aan dit verzoek herinnerd.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Voorgesteld wordt om bij de behandeling van de voorstellen eerst het agendapunt betreffende Thermphos aan de orde te stellen, zodat de desbetreffende gedeputeerde in staat wordt gesteld om daarna aanwezig te zijn bij een belangrijk overleg. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

Voorts is het van belang, af te spreken dat de nagekomen stukken, verband houdend met de Netwerkgroep, worden betrokken bij de behandeling van het desbetreffende statenvoorstel. Ook vraag ik aandacht voor de kwestie van het bekrachtigen van de geheimhouding in verband met Thermphos en de jaarstukken, waarbij ik verwijs naar de hamerstukken.

Met inachtneming van de aangebrachte wijziging wordt de agenda vastgesteld.

4. Vaststellen notulen

De notulen van de vergadering van 21 april 2017 worden vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

Brief Aannemersbedrijf Van der Poel BV en Compagnie het Zout van 2 mei 2017 met betrekking tot verhuurplicht (17009372)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten deze brief over te dragen aan GS.

6. Ingekomen stukken GS en CvdK

7. Brief GS van 18 april 2017 over statutenwijziging PZEM NV (17007827)

Afdoeningsvoorstel: besluiten om geen wensen en bedenkingen over deze wijziging kenbaar te maken.

De **voorzitter**. Mij is gebleken dat de SGP-fractie met betrekking tot dit stuk een inbreng wenst te leveren. Daarom stel ik voor deze brief te betrekken bij de behandeling van het statenvoorstel inzake de Netwerkgroep.

Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

8. Brief GS van 9 mei 2017 over Zeeuws Open Huis (17009451)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

9. Brief GS van 18 april 2017 over concept-begroting RUD Zeeland 2018 (17008505)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten geen zienswijze in te dienen.

10. Brief GS met afschrift brief minister EZ aan Tennet met betrekking tot opdracht bestaande 380kV-hoogspanningsverbinding te verkabelen nabij Krabbendijke (17010268)

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming.

De **voorzitter**. Door de SP-fractie is verzocht deze brief te plaatsen op de agenda voor de desbetreffende commissie. Ik neem aan dat de Staten hiermee kunnen instemmen, hetgeen het geval blijkt te zijn.

11. Hamerstukken

12. Statenvoorstel Project N62 Tractaatweg eerste voortgangsrapportage (DIO-135)

13. Statenvoorstel Project N62 Sloeweg, fase 2, overeenkomst van opdracht tussen provincie Zeeland en de Tractaatweg-BV (DIO-134)

14. Statenvoorstel 3e wijziging begroting 2017 provincie Zeeland (DIO-131)

15. Statenvoorstel Investeringskrediet verbouw gebouw G (De Librije)(DIO-128)

16. Statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding bijlage GS-brief (DIO-132)

17. Statenvoorstel lidmaatschap Statenlidnu (SGR-34)

18. Statenvoorstel 4e wijziging begroting 2017 provincie Zeeland (DIO-138)

19. Brief GS van 7 juni 2017 met statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding Thermphos, financiële verantwoording uitgaven VCB t/m april 2017 (ONTW-144)

20. Brief GS van 7 juni 2017 met statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding jaarstukken 2016 (17012354)

Deze voorstellen worden zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

21. Voorstellen

22. Statenvoorstel Thermphos (DIP-137)

Mevrouw **Kooman-Blokland** (CDA). Voorzitter. De bijdrage van mijn fractie aan de behandeling van dit voorstel is helder, kernachtig en richtinggevend. Wij voelen het mes op de keel en daarom bestaat ons oordeel uit één woord: onvermijdelijk.

Ik zou mij er te gemakkelijk van afmaken wanneer ik mijn bijdrage daar bij zou laten. Voorzitter. Hoe zwaar en ingewikkeld deze weg voor de provincie ook is, hoeveel ergernis dit ook bij

ons oproept, hoeveel ergernis wij ook kennen over het ontstaan van dit probleem, hoeveel ergernis wij ook hebben over de rol van diverse andere overheden, hoeveel nauwgezetheid wij ook aan de dag leggen om dit hele proces te bewaken, hoeveel stevigheid wij ook willen in de onderhandelingen, hoeveel respect wij ook hebben voor de mensen die dag-in-dag-uit bezig zijn om dit probleem op te lossen, hoeveel kosten wij daarvoor maken en hoezeer wij ons ook bewust zijn van de noodzaak om de kosten te beheersen, deze beslissing om nu geld voor het fosforveilig-stellen van de site beschikbaar te stellen, is onvermijdelijk.

Voorzitter. Zeeland Seaports (ZSP) heeft een groot aandeel in de sanering van Thermphos en ZSP móet aan de bak. Dit is voor ons absoluut een uitgangspunt. Waar het gaat om het komende traject van de fusie van ZSP en Gent, zal eerst afgesproken moeten worden dat er met betrekking tot deze kwestie duidelijkheid komt. Er moet geld beschikbaar komen voor de sanering van Thermphos. Voorzitter, dit is een belangrijke waarschuwing. Je zou kunnen spreken over een "winstwaarschuwing" maar het is een "fusiewaarschuwing" voor ZSP. Immers, mijn fractie wil pas over deze fusie praten en beslissen nadat ZSP een stap heeft gezet, mede een oplossing heeft geboden voor de sanering van het Thermphos-terrein. Wij willen dit belangrijke aandachtspunt nu al meegeven, zodat er voldoende tijd is om dit goed op te pakken.

Voorzitter. In de commissie is veel gezegd over de rol van de gedeputeerde. Wij vinden dat de provincie in deze kwestie een rol heeft, maar dat er ook moet worden gekeken naar een goede afhechting van deze betrokkenheid. Dit komt aan de orde in een motie die wij zeker zullen gaan steunen. Wij willen dat een en ander goed wordt verankerd en dat dit vraagstuk wordt opgelost, niet acuut maar wel op een aanvaardbare termijn.

Waar het gaat om het in een motie vervatte voorstel om een eurocommissaris naar Zeeland te halen, zouden wij graag het oordeel van de gedeputeerde horen. Steeds hebben wij gesteld dat Europa bij deze problematiek moet worden betrokken. Europa moet weten wat deze ellende inhoudt. Als dit voorstel hiertoe een weg biedt, is het het overwegen waard. Uiteraard moet de eurocommissaris het willen. Hoe dan ook, de Europese betrokkenheid is voor ons het allerbelangrijkste aspect. Wij willen dat men weet dat Zeeland met dit grote probleem is geconfronteerd als gevolg van beslissingen van Europa.

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Voorzitter. Bij de voorbereiding van deze vergadering heb ik getwijfeld en mij afgevraagd: zal ik één mijn eerder geleverde bijdragen --toen er óók geld voor

Thermphos beschikbaar moest worden gesteld-- uit de kast trekken en doen alsof ik die bijdrage voor het eerst naar voren breng? Er valt weinig nieuws te vertellen.

Voorzitter. Ik sluit mij aan bij het betoog van mevrouw Kool waar zij haar waardering verwoordt voor de inzet van mensen. Daarnaast is er het ongeduld dat wij kennen, en natuurlijk ook de onvermijdelijkheid.

Er zal straks een motie worden ingediend waarmee wordt voorgesteld om de eurocommissaris naar Zeeland te halen en ik zou mijn collega's willen voorstellen om een soort Zeeuwse Occupy in Den Haag of Brussel te organiseren. De PvdA-fractie stelt graag een tentje ter beschikking waarin wij bij toerbeurt kunnen gaan zitten. Hoe dan ook, laat ook van onze kant duidelijk worden gemaakt hoe belangrijk het is dat Europa en Rijk over de brug gaan komen. Dat wordt hoog tijd.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Opnieuw ligt er een voorstel voor ons dat voorziet in een extra krediet ten behoeve van Van Citters Beheer (VCB) voor beheer- en operationele kosten, die gemaakt moeten worden voor het passief veiligstellen van het Thermphos-terrein. Deze keer gaat het om 4,5 miljoen ten laste van de algemene reserve, voor de periode tot en met oktober 2017.

Laten wij er maar niet omheen draaien, voorzitter: het zal niet voor het laatst zijn dat de provincie moet dokken voor deze kosten, in de eerste fase. Wel hopen wij dat het de voorlaatste keer is. Dit zou betekenen dat de nu voorziene einddatum voor de verwerking van het fosforslib, april 2018, gehaald wordt, en dat ook het einde van de zogenaamde BRZO-status (Besluit risico's zware ongevallen) in zicht is. Tegen die achtergrond is er het goede nieuws dat afgelopen zaterdag het verwerken van het slib is hervat.

Voorzitter. Wij ontkomen er nu niet aan om het genoemde bedrag --het komt neer op 750.000 euro per maand-- beschikbaar te stellen maar het doet opnieuw pijn omdat de provincie dit forse bedrag niet voor andere doeleinden kan inzetten.

De strategisch-zakelijke opstelling van de provincie blijft geboden. Die opstelling wordt ook gekozen door andere hierbij betrokken partijen: aannemer Mourik, VCB en, niet te vergeten, grondeigenaar ZSP. Graag sluit ik mij aan bij mevrouw Kool waar zij heeft gesproken over de fusieplannen van ZSP, dat in deze kwestie een belangrijke partij is die haar verantwoordelijkheid dient te nemen.

Voorzitter. Het is wijs dat mediation is ingezet om te pogen om tot minnelijke overeenstemming te komen in de geschillen die er nu zijn naar aanleiding van de vraag: wie moet wat hoe lang betalen? Het inzetten van een andere bemiddelaar

om het Rijk te bewegen om nu ook zijn verantwoordelijkheid te nemen, acht mijn fractie eveneens verstandig. Tegen die achtergrond zijn de uitkomsten van belang van de doorrekening van het plan van aanpak van VCB, uitgevoerd door adviesbureau Fakton. Is dit rapport inmiddels uitgebracht? Zo ja, wanneer kunnen de Staten daar dan over beschikken?

Voorzitter, mijn fractie stemt in met het voorliggende voorstel en ik herhaal dat naar haar oordeel in dit dossier een strategisch-zakelijke opstelling voor de provincie noodzakelijk blijft. Ook wij hebben veel waardering voor de inzet die in deze kwestie vanuit dit huis, zowel ambtelijk als bestuurlijk, wordt geleverd.

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Soms gaat er een vergadering voorbij waarin wij niet over Thermphos spreken... Het is niet zo gek dat wij er zo vaak over spreken, aangezien de belangen ontzettend groot zijn. De SGP-fractie blijft dan ook strijdbaar, voor al onze Zeeuwse inwoners, want hun belangen staan op het spel. Hoe vaak wij ook over dit onderwerp spreken, mevrouw Pijpelink --ik weet dat dit ook ú aan het hart gaat-- elke keer weer is het noodzakelijk dat wij heel goed opletten om ervoor te zorgen dat die belangen goed worden gediend. Welnu, daar kunnen wij af en toe onze vraagtekens bij zetten, als wij kijken naar andere partijen.

Het blijft wrang, voorzitter, dat de Zeeuwse bevolking de dupe is van de handelwijze van een commercieel bedrijf en dat overheden, de provincie en het Rijk, de rotzooi op kunnen knappen. Echter, mijn fractie is blij dat er nu wat de provincie betreft sprake is van een duidelijke koers. Duidelijk is wat haar nog te doen staat waar het gaat om het passief veilig maken van het terrein. Wat doen wij wel en wat doen wij niet? Ik constateer dat wij nu samen, Provinciale en Gedeputeerde Staten, hebben bereikt dat die lijnen scherp zijn getrokken, dat er een streep in het zand is gezet, zoals ik het eerder heb gesteld.

Dit leidt ook tot duidelijkheid voor andere partijen zodat er niet, bijvoorbeeld door ZSP, afwachtend kan worden gereageerd, zo in de zin van: provincie of Rijk lost het wel op. Ik ben dan ook benieuwd wat de stand van zaken is in verband met de motie die breed door de Staten is gesteund. Hoe verlopen de gesprekken met ZSP, het Rijk, Europa en andere partijen?

Er ligt nu weer een voorstel voor om opnieuw een bijdrage te leveren ter bestrijding van de beheerkosten. Zoals al door anderen is gesteld, is dit onvermijdelijk. Immers, de provincie is bevoegd gezag. Wel vraag ik mij af of er mogelijkheden zijn om deze middelen op de een of andere manier terug te vorderen van het Rijk.

Voorzitter. De rol die ZSP in dit geheel speelt, begint bij mijn fractie irritatie op te roepen. Het is heel bijzonder dat er nog steeds naar de provincie wordt gekeken, dat er sprake is van weinig actie. Mijn fractie heeft er tegen die achtergrond weinig zin in om ook maar iets over fusie of wat dan ook te zeggen. De directie heeft aangegeven dat men wat dit betreft begin juni met uitkomsten komt. Laat de boodschap helder zijn. Misschien kunnen wij dit inderdaad als een soort "fusiewaarschuwing" zien. Het kan niet zo zijn dat men naar de provincie blijft kijken terwijl onze lijnen duidelijk zijn: het gaat niet aan dat onze Zeeuwse inwoners hiervoor zouden moeten opdraaien. Die tijd is voorbij. Wij schalen het volgend jaar af --het proces verloopt volgens plan, zo hebben wij in de commissie kunnen vernemen-- en daarmee basta. Ik ben benieuwd welke mogelijkheden het college ziet om voorwaarden te stellen in verband met de fusiesprekken, uitkomsten van onderzoeken enz.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Deze week heeft het college ons deels vertrouwelijk nader geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot Thermphos. Zoals ook in de media is gemeld, is er sprake van een loopgravenoorlog, waarbij er 24/7 op het scherpst van de snede strijd wordt geleverd. De belangen zijn dan ook groot en door het grote aantal partijen en de complexiteit van dit dossier moet er worden geschaakt op tal van borden, waarbij onzekerheden en risico's onverminderd groot blijven. Echter, ook wordt stapje voor stapje in kaart gebracht wat het project nog gaat kosten en wie waarvoor aan de lat zou moeten staan. Dit is cruciaal om ook een beroep te kunnen doen op het Rijk en de EU.

Voorzitter. Inhoudelijk willen wij niet te veel ingaan op de huidige situatie, maar wij zijn zeer opgelucht dat inmiddels de fosforslibverwerking weer is hervat. Immers, in dit geheel is en blijft de tijd een cruciale factor. Wij spreken ons vertrouwen uit in de gedeputeerde en het team dat met hem strijdt voor een spoedige afronding van dit rampendossier: luctor et emergo. Met buikpijn gaan wij akkoord met het voorstel om 4,5 miljoen aan de algemene reserve te onttrekken. Het ziet er naar uit dat de provincie niet of nauwelijks nog ruimte zal hebben om nieuw economisch beleid in te zetten. Daarom nogmaals onze oproep aan het Rijk om deze situatie, die kan leiden tot het verder afzakken van de regio, met vereende krachten tegen te gaan.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. Opnieuw spreken wij over een extra bijdrage voor het veiligstellen van het Thermphos-terrein. Weer gaat het om een aanzienlijk bedrag, te onttrekken aan de algemene reserve, voor het passief veiligstellen van deze site. Mijn fractie is benieuwd hoe vaak wij hier nog zullen staan voor dergelijke voorstellen,

voordat het terrein schoon en bouwrijp kan worden opgeleverd voor de volgende gebruiker. Deze kwestie is begonnen als een debacle en begint nu uit te monden in een ramp.

De verantwoordelijke aannemers zitten elkaar in de haren waar het gaat om verantwoordelijkheden en uiteraard geld. Onlangs las ik in de PZC dat VCB en Mourik in de loopgraven zitten. Zelfs de directeur van VCB zit daarin en zou graag schieten... Dat zegt toch wel wat over deze situatie. Voorzitter, mijn fractie vindt dit onacceptabel en graaft zich het liefst naast de heer Braakman in, wachtend op een dialoog maar bereid tot schieten. Al dit gekissebis jaagt de provincie en de gemeenschap op hoge kosten.

Verder vindt mijn fractie dat ZSP in deze kwestie verantwoordelijkheid moet nemen, als eigenaar van het terrein. ZSP dient, simultaan aan het fosforvrij maken, te starten met sloopwerkzaamheden op het terrein. Elke schijnbeweging levert vertraging op en kost uiteindelijk extra geld. Voorzitter, kunnen de Staten op korte termijn een plan verwachten, mét een tijdpad, waarmee duidelijk wordt wanneer het terrein wordt opgeleverd? Kan de gedeputeerde aangeven hoe het staat met de onderhandelingen met het Rijk over een bijdrage of volledige dekking door het Rijk? Hoe dan ook, Zeeland is in financiële zin te klein om de kosten van dit probleem te dragen. Hulp is dus geboden.

Voorzitter, mijn fractie stemt voor dit voorstel maar vindt wél dat de handen uit de mouwen moeten. Het Rotterdamse gezegde "niet lullen maar poetsen" is hier immers zeker van toepassing.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter. Allereerst willen wij aangeven dat wij de visie van de fracties van SGP en CDA delen waar het gaat om de fusie van ZSP en Gent. Inderdaad: eerst hier in Zeeland je zaken op orde, en dan pas nadenken over een fusie.

Daar staan we weer, voorzitter, deze keer voor de keuze om 4,5 miljoen beschikbaar te stellen of 4,5 miljoen beschikbaar te stellen. Er is namelijk geen keuze. Zolang de BRZO-status nog van kracht is, staat de provincie gewoon aan de lat voor de beheerkosten. De enige keuze die wij hebben, heeft betrekking op de hoeveelheid geld en de frequentie waarmee middelen beschikbaar worden gesteld. Overigens, het laatste lijkt niet nodig aangezien de gedeputeerde mij heeft verzekerd dat het college met grote zorgvuldigheid en goed gefaseerd geld beschikbaar stelt aan VCB, binnen het door ons vast te stellen maximale bedrag. Ergo: het per amendement in drieën of vieren knippen van de gevraagde 9 miljoen heeft geen zin.

Echter, wij zeggen niet zomaar "ja".

Voorzitter, mijn fractie heeft ernstige bedenkingen waar het gaat om de vraag of de beheerkosten wel degelijk zullen afnemen, zeker gelet op de aanzienlijk hoger uitgevallen kosten in april en mei. Dat ook het college wat dit betreft een slag om de arm houdt, blijkt uit de volgende passage: "dat aan de hand van tussentijdse rapportages kan worden bezien of dit" --gedoeld wordt op de begrote beheerkosten van 0,75 miljoen-- "realistisch is". Graag horen wij van de gedeputeerde hoe realistisch hij de begrote kosten acht.

Over de uitbetaling wordt gesteld dat die slechts zal plaatsvinden na ontvangst van de eindrapportage en de accountantsverklaring tot en met april 2017, én een door de raad van commissarissen vastgestelde begroting voor de volledige periode van veiligstelling. Gelet op het feit dat de gedeputeerde óók zetelt in de raad van commissarissen, verneemt mijn fractie graag of hij enig uitzicht heeft op het moment waarop die vaststelling zal plaatsvinden. Het zou natuurlijk vreemd zijn wanneer er zonder een gedegen, goed onderbouwde begroting om extra middelen zou worden gevraagd. Ook vernemen wij graag wat er gebeurt wanneer de raad van commissarissen de begroting niet vaststelt of wanneer er zulke grote wijzigingen optreden dat de begroting niet meer strookt met het verwachtingspatroon dat het voorliggende statenvoorstel scheidt.

Voorzitter, mijn fractie heeft nagedacht over de mogelijkheden die wij nu nog wél hebben. De keuze die het voorliggende statenvoorstel biedt, is die tussen ja en ja. Met het Rijk wordt al intensief onderhandeld en het toezicht op voortgang en scheiding van de kosten wordt door onze gedeputeerde strak uitgeoefend, zoals wij in de commissie van de heer Braakman hebben kunnen vernemen. Al met al blijft er weinig over, behalve dan de positie van de EU in dit verhaal. Daarom, het voorbeeld van de Tweede Kamer volgend --zij heeft onlangs Mario Draghi ontvangen om het beleid van de ECB toegelicht te krijgen-- dient mijn fractie een motie in.

De **voorzitter**. Door het lid Bosch is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

constaterende dat:

- het dossier *Thermphos de draagkracht van de provincie ver overstijgt;*
- zij reeds meerdere malen hebben aangegeven dat zij van mening zijn dat ook de EU haar verantwoordelijkheid moet nemen;

- in het vonnis van 28 september 2016 de rechtbank "verklaart voor recht dat Kazphosphate jegens Thermphos onrechtmatig heeft gehandeld door fosfor te dumpen op de Europese markt";

overwegende dat de Tweede Kamer recent Mario Draghi heeft mogen ontvangen na een uitnodiging om het beleid van de ECB toe te lichten;

dragen het college op om:

- eurocommissaris Cecilia Malmstrom, portefeuillehouder "Trade", waaronder de evaluatie van de zogenoemde "Trade defence instruments" valt, antidumping behelzend, uit te nodigen om het handelen van de Europese Commissie aangaande het dossier Thermphos aan Provinciale Staten van Zeeland te komen toelichten;
- met het Presidium binnen afzienbare termijn een agendapunt hiervoor toe te voegen aan een voor de eurocommissaris schikkende statenvergadering;
- in de betreffende statenvergadering, conform artikel 27 van het Reglement van orde, de Staten te laten besluiten tot haar deelname aan de beraadslaging;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Ik vind het een goed idee dat wordt bewerkstelligd dat mensen hier dingen komen uitleggen, maar het is mijns inziens wat lastig dat dit nu wordt voorgesteld in de vorm van een motie, als gevolg waarvan het college over de vergadering van de Staten gaat. Dit verzoek is op zich best aardig maar het moet niet worden gedaan in de vorm van een motie. Wellicht kan de PVV-fractie overwegen om dit op een andere manier naar voren te brengen. Ik vind dit echt typisch iets voor de Staten zélf, en niet iets om aan het college op te dragen.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter, ik heb overleg gehad met de griffie over de haalbaarheid van dit idee, waarbij wij tot de conclusie zijn gekomen dat dit de manier zou zijn om dit te doen. Als het college aangeeft dat het op een andere manier moet gebeuren, staan wij daar uiteraard voor open. Het is in elk geval van belang dat de eurocommissaris in ons midden de handelwijze van de Commissie komt toelichten.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. "Onvermijdelijk", dat is het woord waar collega Kool mee begon, en dat is inderdaad de korte samenvatting van het voorliggende statenvoorstel. Daarmee wordt ook verklaard waarom wij het hierover met z'n allen wel eens zijn. Immers, als er zo weinig keuze is,

behoeven wij ook geen kaders te stellen. Die kaders worden ons in feite opgelegd. Resteert nog de controlerende taak, en ook die taak nemen wij serieus.

Voorzitter, door de CDA-fractie en andere fracties is met nadruk gesteld dat de fusie van ZSP met het Havenbedrijf Gent pas kan doorgaan wanneer het conflict tussen ZSP en de provincie is opgelost; zo vat ik het maar even samen. Dat is best een vérstrekkend gevolg. Zoals bekend is, was D66 als eerste partij voorstander van havensamenwerking, met voorkeur voor strategische partner Havenbedrijf Gent. Het komt dus uit onverdachte hoek wanneer ik zeg wel begrip te hebben voor de opvatting die door de fractie van het CDA is verwoord. Ik ben benieuwd naar de reactie van het college daarop.

Voorzitter, D66 maakte tijdens de campagne voor de statenverkiezingen gebruik van een nogal royaal beplakte camper. Wanneer de PvdA een occupy-actie wil beginnen met tentjes, hoop ik dat wij met onze camper welkom zijn om daarbij aan te sluiten. Ik vind kamperen al moeilijk genoeg...

De PVV-fractie heeft er blijk van gegeven een opmerkelijk nieuw inzicht te hebben verworven. Wij feliciteren deze fractie met het feit dat zij nu ook het belang van een internationaal perspectief ten volle onderkent en daaraan actie verbindt. Het is altijd goed te zien dat er sprake is van vooruitgang...

Voorzitter. Een- en andermaal hebben wij aangedrongen op duidelijkheid met betrekking tot bevoegdheden en functies. Ik doel nu op de verschillende petten van gedeputeerde De Bat. Namens mijn fractie dien ik een motie in die erin voorziet dat aan die ongewenste situatie een einde wordt gemaakt. Wij denken dat handhaving van die situatie slecht is voor de transparantie van het proces en dat dat ook slecht is voor de effectiviteit van het optreden van de gedeputeerde en de provincie.

De **voorzitter**. Door de leden Veraart, Schonis en Van Veen-de Rechter is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

constaterende dat:

- D66-Zeeland diverse malen heeft benadrukt, onder andere in de commissie Bestuur van 13 april 2017 en de statenvergadering van 21 april 2017, dat een zakelijke aanpak van GS in het Thermphos-dossier gewenst is;
- de sanering van het Thermphos-terrein opnieuw vertraging oploopt en het "passief veilig" verklaren

van het terrein opnieuw langer op zich laat wachten;

overwegende dat:

- de dubbele functies van de persoon J. de Bat, als commissaris en als verantwoordelijk gedeputeerde binnen het college van GS voor Thermphos, ingewikkeld zijn en mogelijk de transparantie van het proces kunnen belemmeren;
- de rol van J. de Bat als commissaris van VCB daarom onwenselijk is;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- aan J. de Bat te vragen zich als commissaris van VCB terug te trekken zodra de belangen van de provincie in de governance goed geborgd zijn;
- de Staten door middel van een strategische notitie hierover vóór de zomer te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 2.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Het is weer zover: wij moeten weer geld uittrekken voor Thermphos. Je vervalt daarbij al heel snel in herhalingen. Wat mijn fractie betreft behoeven wij het nu niet te hebben over de vraag of wij die 4,5 miljoen beschikbaar moeten stellen. Immers, dat móeten wij.

Voorzitter, mijnfractie heeft vanaf het begin bepleit dat hiervoor een voorziening zou worden gemaakt zodat wij niet, zoals nu het geval is, geld uit de algemene reserve zouden moeten halen. Van de gedeputeerde zou ik willen horen of hij --met de kennis van nu-- niet liever zo'n voorziening had gehad.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Op welke manier had u die voorziening willen voeden?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Als wij dit hadden gedaan op het moment dat de kwestie Thermphos ging spelen, had het ook uit de algemene reserve moeten komen, maar dan hadden wij geweten hoe wij ervoor stonden. Nu weten wij dat nog steeds niet. Datgene wat nu voorligt, gaat maar tot oktober en mijn fractie wil graag verder vooruitkijken. Wij willen niet elke keer een hap uit de algemene reserve nemen.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter. Nu ik mevrouw Van Unen hoor, vraag ik mij af waarom zij de motie die wij enige tijd geleden hebben ingediend ter verkenning van de saneringskosten, niet heeft gesteund. Als gevolg van die motie zou het wellicht

mogelijk zijn geweest om het geld niet uit de algemene reserve te halen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik weet op dit moment niet, voorzitter, of wij de bedoelde PVV-motie wel of niet hebben gesteund, maar vanaf het begin zijn wij, samen met de PVV-fractie, voor het maken van een voorziening geweest, zodat wij niet steeds zouden worden geconfronteerd met onverwachte uitgaven.

Verder wijs ik erop, voorzitter, dat wij in Zeeland ook nog andere bedrijven hebben waarvoor geldt dat de provincie verantwoordelijk is voor de handhaving. Ook daar kan het een en ander gebeuren. Keer op keer hebben wij gevraagd om dat eens in kaart te brengen. Ik vraag de gedeputeerde om daar nu op in te gaan. Wordt nagegaan wat er gebeurt wanneer andere bedrijven failliet gaan? Waar komen wij dan voor te staan?

Ik onderschrijf de woorden van de mij voorgaande sprekers over de fusie van ZSP: eerst dit probleem oplossen, en dan spreken wij later wel weer eens over een fusie.

De heer **Bierens** (VVD). Hoe groot had u die door u bepleite voorziening gedacht? Mijn conclusie is dat er wat dat betreft in het verleden geen goede inschatting kon worden gemaakt. Ben u het met mijn fractie eens dat het ook in de richting van andere hierbij betrokken partijen misschien niet zo verstandig zou zijn om hiervoor maar meteen een heel hoog bedrag te gaan reserveren en zo aan te geven: wij hebben heel veel geld over voor deze sanering?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Inderdaad was dat het argument dat toen werd gebruikt, maar met de kennis van nu moeten wij toch concluderen dat wij een veel beter financieel inzicht zouden hebben gehad als wij wél hadden gereserveerd. Natuurlijk zou het mogelijk zijn geweest om het uit te rekenen, als de wil daartoe er maar was geweest.

De heer **Bierens** (VVD). Wij konden toen niet inschatten hoe lang die sanering in de eerste fase zou duren. Dan is het ook lastig om een voorziening te maken.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter, ik vraag mij af welke wonderen de SP-fractie verwacht van een voorziening. Als zoiets nu ook al gedaan zou moeten worden voor "tig" andere bedrijven, wat stelt men zich daar dan bij voor?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat heb ik helemaal niet bepleit, voorzitter. Ik heb alleen gezegd dat het goed zou zijn om de risico's in kaart te brengen. Wij zijn nu eenmaal verantwoordelijk voor de

handhaving, maar wij hebben geen idee van datgene wat er op ons grondgebied gebeurt.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. De gevraagde bijdrage is onvermijdelijk. Mijn fractie stemt dan ook in met dit statenvoorstel. Echter, er zijn nu vijf, zes fracties die aandacht hebben gevraagd voor de mogelijke fusie van ZSP en de Haven van Gent en naar aanleiding daarvan stel ik een vraag.

De provincie staat in verband met ZSP garant voor honderden miljoenen. Mocht deze fusie doorgaan, gaat de provincie dan ook, wellicht samen met andere partners, garant staan voor het nieuwe bedrijf? Gaan wij op die manier onze nek in een nieuwe strop steken?

De heer **De Bat** (GS). Voorzitter. Voor de kijkers thuis vermeld ik even dat niet de heer Polman ben, ook al gebruik ik nu zijn kaartje.

De **voorzitter**. U bent wel commissaris, maar nog steeds van VCB...

De heer **De Bat** (GS). ... en nog niet van de provincie, want u bent er nog...

De **voorzitter**. Bijna alles is eindig...

De heer **De Bat** (GS). ...en Den Bosch is helemaal niet leuk.

Voorzitter. Ik dank de sprekers voor hun reacties. Mevrouw Pijpelink vatte met drie woorden vrijwel alles samen: waardering, ongeduld en onvermijdelijk. Onvermijdelijk is altijd vervelend; het betekent dat er in feite geen keuze is. Echter, gelet op alle inzet en mogelijkheden om informatie te verstrekken, is het duidelijk dat wij steeds proberen om het onvermijdelijke zo dragelijk mogelijk te maken. Wij maken duidelijk waarom een en ander onvermijdelijk is en dat achter dat onvermijdelijke een verhaal zit, als gevolg waarvan datgene wat moet worden gedaan, bittere noodzaak is. Dat heeft weer alles te maken met het aspect veiligheid dat hier een heel grote rol speelt.

Ongeduld komt bij dit dossier af en toe zeer sterk naar voren. Immers, je wilt gewoon van deze ellende af, ook omdat de financiële lasten voor de provincie te zwaar worden. Wij komen in de problemen als wij dit niet weten op te lossen. De genoemde waardering geef ik graag door aan alle mensen die werkelijk dag en nacht, zeven dagen per week, op het Thermphos-terrein bezig zijn om de boel goed georganiseerd te houden.

Voorzitter. Wat het rapport van Fakton betreft kan ik zeggen dat gisteren de laatste reacties zijn doorgesproken en dat er maandag sprake zou moeten zijn van een definitieve versie. Echter, men kent de twee opdrachtgevers. Wij, als opdrachtgever, vinden dat er maandag een

definitieve versie gepresenteerd moet worden, maar de andere opdrachtgever moet dat nog constateren. Ik ga ervan uit dat wij maandag een definitief rapport hebben. Daarna volgt de presentatie –dit wordt door het college besproken– wellicht dinsdag over een week. Vervolgens kan worden bekeken hoe dit stuk voor de Staten vertrouwelijk ter inzage kan worden gelegd. Uiteraard willen wij de inhoud van dit rapport zo snel mogelijk met de Staten delen.

Bij de gesprekken met partijen wordt van de zijde van de provincie bijzonder duidelijk gemaakt wat voor haar het kader is, gelet op haar wettelijke taak. Daar houden wij strak aan vast. Ik verwijs haar het Position Paper dat ook voor de accountant beschikbaar is, met de daaronder liggende juridische analyse. Het is een stevig document aan de hand waarvan de Staten kunnen zien waarop wij ons baseren. Er moet een goede grondslag zijn voor de positie die de provincie kiest, en die is er zeer zeker.

Voorzitter. Wat het overleg met het Rijk betreft hebben wij gisteren vernomen dat het uitgestelde overleg van 24 mei vandaag plaatsvindt. Het gaat hierbij om het “nucleaire overleg” en Thermphos staat op de agenda. Wij hopen dat dit overleg inderdaad vandaag doorgaat, maar dat is van een heleboel ontwikkelingen afhankelijk, waaronder de onderhandelingen die plaatsvinden. Als het doorgaat, zouden wij begin volgende week iets kunnen vernemen van het Rijk. Dat zal dan geen mededeling zijn over een bedrag dat men gaat betalen. Vooral is van belang dat wij vanaf de volgende week gezamenlijk de kaders kunnen bepalen en aanpakken. Immers, tot op heden kwam het neer op informatie verstrekken en vragen beantwoorden, en wij moeten toe naar gezamenlijk investeren. Ik hoop dat dat de volgende week daadwerkelijk gaat plaatsvinden.

In verband met de rol van Europa ligt een motie voor. Voorzitter, als de Staten iemand willen uitnodigen, moeten zij dat vooral zélf doen. Daarnaast moet ik zeggen dat het voor een provinciale overheid toch wel wat ingewikkeld is om een eurocommissaris uit te nodigen. Dat de Tweede Kamer dat doet, is begrijpelijk. Immers, als land is Nederland lidstaat van de EU; de provincie is dat niet. Als wij dit al zouden doen, denk ik dat wij heel snel een briefje zouden krijgen met de mededeling dat een dergelijk verzoek niet ontvankelijk is.

Zoiets zou altijd via de Tweede Kamer moeten en dat is één van de twee routes die wij kiezen. De eerste is het meerjarige financiële kader; dat wordt binnenkort door de Tweede Kamer besproken. Het gaat over de bestedingen van Europa in de komende jaren. Wij proberen te bewerkstelligen dat de Kamerfracties bij deze behandeling de kwestie Thermphos daadwerkelijk

benoemen en dat minister Koenders uiteindelijk naar Europa gaat met de mededeling dat Nederland deze kwestie, binnen het raam van het financiële kader, zeer belangrijk vindt. Als dat lukt, hebben wij de route naar Europa via de officiële lijn geopend. Daarnaast is er natuurlijk de meer lobby-achtiger route; deze wordt benut om mensen in Europa die op bepalende posities zitten, ook wat de advisering betreft, volledig op de hoogte te houden van al datgene wat er speelt. Dat laatste doen wij sowieso. Tegen deze achtergrond, voorzitter, ben ik van mening dat deze motie niet verstandig, zelfs niet effectief is. Ik zou de aanvaarding van deze motie willen ontraden.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, als wij dit langs de hogere, officiële kanalen moeten spelen, dreigt het risico dat ons voor de voeten wordt gegooid dat Nederland in het verleden zich met betrekking tot deze belangrijke kwestie onthouden heeft van stemming.

De heer **De Bat** (GS). Het is bekend hoe indertijd de verhoudingen zijn geweest. Ik meen dat wij daarom ook het kabinet kunnen vragen om wel degelijk te acteren zodat Zeeland kan worden geholpen, dus: juist vanwege de houding die toen werd gekozen. Voorzitter, laat dit een extra argument zijn opdat de regering nu alsnog wél gaat bewegen, nu wij deze hulpvraag zo dringend stellen.

De heer Willemse vraagt zich af of er niet, in plaats van loopgraven, sprake moet zijn van dialoog. Voorzitter, het was nogal stevig wat de heer Braakman in de commissie stelde. Gelukkig nuanceerde hij het zelf heel snel door te zeggen: "maar het is veel beter om met elkaar in gesprek te blijven en te komen tot een minnelijke oplossing". Zou hij dat niet hebben gezegd, dan had ik misschien –met een andere pet op, namelijk die van commissaris-- een heel stevig gesprek moeten voeren. Het is door dat woordje "maar" dat ik denk dat wij op de goede weg blijven zitten. Overigens, het gezegde "niet lullen maar poetsen" zou in deze situatie bijna letterlijk genomen kunnen worden. Ik voeg hieraan toe dat het gevraagde tijdpad in het plan van aanpak staat. Dat plan ligt bij de griffie ter inzage.

De heer Bosch vraagt of een afname van de beheerkosten realistisch is. Voorzitter, wat dit betreft kan de provincie zich slechts baseren op het plan van aanpak. Echter, altijd is er natuurlijk nog de opgave dat er in de loop van de tijd bepaalde zaken moeten veranderen. Afgelopen dinsdag zal men hebben begrepen dat er nog volgens de planning wordt gehandeld; dat is althans de informatie die wij, als provincie, hebben gekregen. Hoe realistisch een en ander is... Voorzitter, in dit dossier is heel vaak datgene realistisch wat wij op

enig moment weten. Ik voeg hieraan toe dat er gewerkt moet worden aan een allocatietabel, hetgeen betekent dat –voordat wij überhaupt geld beschikbaar stellen-- de begroting door de provincie moet zijn ontvangen. In de genoemde tabel komt te staan voor welk onderdeel welk budget beschikbaar moet komen. Dat doen wij met terugwerkende kracht --wat heeft men in het verleden uitgegeven en bij welke fase hoort dat?-- maar het hoort ook bij de toekomstige opzet. Vervolgens zullen wij daar verantwoording over afleggen.

Mevrouw Van Unen vraagt zich af of wij niet beter een voorziening hadden kunnen maken. Voorzitter. In het verleden is na een strategische afweging besloten om dat niet te doen. Had men op dat moment een voorziening moeten vormen, voor welk bedrag had dat dan gemoeten en wat zou dan nog voor andere partijen de reden kunnen zijn om te bewegen? In relatie met de jaarrekening stoeien wij nu wél met die vraag. Zodra de bespreking hiervan is afgerond, zal ik aangeven welke voorziening wij eventueel gaan vormen, met welke omvang. Wij komen hier dus nog op terug.

De vraag van mevrouw Van Unen over de posities van andere bedrijven is bijzonder lastig. Immers, in principe moet men ervan uitgaan dat alle bedrijven die vergunningen hebben aangevraagd en in de provincie functioneren, gewoon gezonde, goede bedrijven zijn. Als bij BRZO-bedrijven faillissementen aan de orde van de dag zouden zijn, zou er sprake zijn van een vraagstuk, maar dat is niet het geval. Wel speelt mee dat andere landen voor het totale pakket aan bedrijven met zwaardere vergunningen wél voorzieningen hebben, maar dat is dan landelijk geregeld. Nederland heeft dit niet. Landelijk wordt de vraag gesteld of hier niet iets aan moet worden gedaan. Zouden wij dit als provincie moeten doen... Voorzitter, ik zou niet weten hoe dit zou moeten worden ingeschat en wat dit zou betekenen voor de provinciale begroting en reserves. Het is bijzonder fictief; mij lijkt dit onmogelijk.

Mevrouw **Van Unen** (SP). U hoort mij niet zeggen dat de provincie dit zou moeten invullen. Dat kunnen we inderdaad niet. Als wij de kwestie Thermphos eenmaal hebben afgehandeld, kunnen wij niet nog eens zoiets aan, maar juist om dat te voorkomen is het goed om ook iets van hier gevestigde bedrijven te vragen. Dat is de richting waar mijn fractie aan denkt.

De heer **De Bat** (GS). Ja, maar het is een zaak die landelijk moet worden geregeld. Zoiets kun je als provincie niet in je eentje doen.

Voorzitter, de door de fractie van D66 ingediende motie komt precies overeen met datgene wat het college wil en ook doet. De

genoemde strategische notitie zullen wij leveren en daarin zal ook het vraagstuk van de borging van de governance aan bod komen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Door veel woordvoerders is gesteld dat er een oplossing moet komen voor Thermphos voordat er over een fusie kan worden gesproken. De provincie is voor 50% aandeelhouder van ZSP en natuurlijk hebben wij ook in dat verband dit zware dossier op tafel liggen. Het is evident: er moet hoe dan ook een oplossing voor het Thermphos-dossier komen voordat er gefuseerd kan worden. Natuurlijk is dit ook voor de andere partner een vraagstuk dat opgelost moet worden. De aandeelhouders zijn zich daarvan bewust.

De heer Babijn, die een vraag over de garantstelling heeft gesteld, kan ik zeggen dat het een onderwerp is dat bij de fusie, het fusieprotocol, aan de orde zal komen. Er kunnen redenen zijn om zo'n garantstelling te handhaven of om haar juist niet te handhaven. Ook over dit aspect komt er bij de verdere uitwerking van het fusietraject meer duidelijkheid.

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Ik herinner aan mijn vraag of het college mogelijkheden ziet waar het erom gaat voorwaarden te stellen voor fusiegesprekken, mede gelet op de uitkomsten van het onderzoek.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). De twee CEO's zijn bezig met een fusieverkenning en het resultaat daarvan komt binnenkort naar buiten; het zal ons worden aangeboden. Ik wacht nu even af waar zij mee komen. Pas daarna zijn wij aan zet.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. De reactie van de gedeputeerde op de motie inzake de eurocommissaris snijdt mijns inziens hout, maar van belang is dat wij contact zoeken. De in de motie aangegeven weg behoeft niet per se de enig juiste te zijn. Gelet op de beantwoording van de gedeputeerde kiezen wij er niet voor om dit contact op de in de motie aangegeven wijze te zoeken.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter, wij zijn voornemens om dadelijk met een licht gewijzigde motie te komen, waarbij het Presidium erbij betrokken wordt. Welke weg er mogelijk is... Daar kan het Presidium een besluit over nemen.

De **voorzitter**. Dat betekent dat u uw motie nr. 1 intrekt en u mogelijk later een nieuwe motie indient. Motie nr. 1 maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. De gedeputeerde kan ik zeggen dat wij natuurlijk ook

voor een dialoog zijn, maar soms moet je je wat harder opstellen om vooruit te kunnen komen. Dat heb ik bedoeld.

Verder heb ik aandacht gevraagd voor het simultaan saneren van het terrein. Mijns inziens kan ZSP daar best nu al beginnen, tijdens het veiligstellen van het terrein.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. De gedeputeerde stelt dat onze motie nr. 2 precies weergeeft wat het college wil doen en al doet. Dat is ook datgene wat hij in de commissie heeft toegezegd te zullen gaan doen. Echter, tijdens de laatste commissievergadering zijn er weer bedenkingen geuit in de zin van: ik krijg het advies om hierover nog eens goed na te denken. Daarom hebben wij deze aansporing opgesteld. Ik ben blij dat de gedeputeerde de motie als zodanig opvat en vertrouwen erop dat, als de motie wordt aangenomen, zij met gezwinde spoed zal worden uitgevoerd.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Naar aanleiding van de reactie van de gedeputeerde op motie nr. 2 vraag ik mij af of die motie niet in feite overbodig is geworden.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Om wille van de veiligheid, mens en milieu, kunnen wij inderdaad niet anders dan akkoord gaan met dit statenvoorstel. Over de naar voren gebrachte mogelijkheid van een voorziening hadden wij vroeger al ideeën en die lijken nu weer naar voren te komen. Wat het "binnenhalen" van de eurocommissaris betreft onderschrijven wij de vragen die de gedeputeerde daarover heeft gesteld. Wij wachten de gewijzigde motie nr. 1 af. Motie nr. 2 zullen wij steunen.

De heer **De Bat** (GS). Voorzitter. Het simultaan saneren wordt door VCB gedaan –het is opgenomen in het plan van aanpak-- maar men heeft voor de tweede fase het geld nodig en het is ZSP dat in dat verband dient te leveren.

Wat motie nr. 2 betreft onderstreep ik dat in de strategische notitie wordt bepaald wat de keuze van het college wordt. Zo zit het in elkaar. Dinsdag heb ik niet meer en niet minder willen aangeven dan dat dit ook kan betekenen dat het college besluit om de positie te houden zoals die nu is. In dat geval worden daarvoor in de notitie de argumenten aangevoerd, waarna hierover met de Staten het gesprek kan worden aangegaan. Wanneer mij door middel van de motie wordt gevraagd om mij als commissaris terug te trekken, zonder motivatie en zonder argumenten, dan gaat het niet goed. Het gaat erom dat wij op basis van voor- en tegenargumenten, van zorgvuldige weging, tot een oordeel komen. Verder is het geen geheim dat het voor mij, als persoon, soms zeer

ingewikkeld is en dat het wellicht mijn eigen wens is om zo'n dubbelrol niet te hebben. Echter, het gaat niet om mijn eigen wensen maar om het belang van de provincie. Om dat belang te kunnen wegen, hebben wij de voor- en tegenargumenten nodig.

Voorzitter. Zo zit ik erin en zo kijk ik ook aan tegen de tekst van de vandaag ingediende motie nr. 2. De motie van gisteren was een totaal andere; zij zou onuitvoerbaar zijn geweest. De nu ingediende motie komt qua tekst precies overeen met datgene wat wij willen en zullen doen. De notitie komt voor de zomer, voor 7 juli, echt de kant van de Staten op.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. De SP-fractie kan ik zeggen dat onze motie zeker niet overbodig is. Voor mij is intussen helder dat de gedeputeerde grote verschillen ziet tussen de eerdere versie en de definitieve versie van de motie, maar de strekking is en blijft duidelijk: er moet een einde worden gemaakt aan de "dubbele petten".

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Motie nr. 2 van het lid Veraart c.s. wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GL, 50-Plus, ZL, de PvZ, de SP, de VVD, de PvdA, het CDA en de SGP voor deze motie hebben gestemd.

Zojuist is mij overhandigd de nieuwe motie van de PVV-fractie, welke motie overeenkomt met de eerder ingetrokken motie nr. 1, met dien verstande dat het dictum thans luidt:

spreken als wens aan het adres van het Presidium uit:

– *eurocommissaris Cecilia Malmstrom, portefeuillehouder "Trade", waaronder de evaluatie van de zogenoemde "Trade Defence Instruments" valt, antidumping behelzende, uitgenodigd te zien worden om het handelen van de Europese Commissie aangaande het dossier Thermphos aan Provinciale Staten toe te lichten;*
– *hiertoe binnen afzienbare termijn een agendapunt toe te voegen aan een voor de eurocommissaris schikkende statenvergadering;*
– *de betreffende statenvergadering conform artikel 27 van het Reglement van Orde de Staten te laten besluiten tot haar deelname aan de beraadslaging;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 3.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Ik verzoek u de vergadering even te schorsen.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter. Naar aanleiding van het overleg dat tijdens de schorsing heeft plaatsgevonden, komt mijn fractie tot de conclusie dat motie nr. 3 moet worden aangehouden. Wij zullen haar over drie weken in gewijzigde vorm opnieuw indienen.

De **voorzitter**. Dat betekent dat u motie nr. 3 nu intrekt. Deze motie maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Wij wachten vervolgcities af.

23. Brief GS van 18 april over verkoop Netwerkgroep DNWG (PZEM NV)(17007828)

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Goede morgen, collega's. Maar is het wel zo'n goede morgen? Dat vraag ik mij af bij de behandeling van de twee agendapunten waarvoor ik vandaag woordvoerder ben. Het zijn voorstellen waarmee wij in feite niet willen instemmen, maar dat móeten wij wel. Het zijn twee onderwerpen waarbij er sprake lijkt te zijn van een bodemloze put.

Het gaat bij deze discussie om het naar voren brengen van wensen en bedenkingen met betrekking tot het netwerkbedrijf van de PZEM. Wensen en bedenkingen, dat wil zeggen dat wij onze vertegenwoordiger meegeven wat zij hierover gaat zeggen. Het college heeft hiervoor een voorzet gegeven; dank daarvoor. De fractie van de SP kan zich vinden in alle wensen en bedenkingen die door het college zijn aangegeven.

Echter, voorzitter, met de zaak waar het werkelijk om gaat, de verkoop van het netwerkbedrijf, heeft mijn fractie wel problemen. Ik citeer: "De verkoop van Enduris kan pas plaatsvinden indien voldoende vast is komen te staan dat alternatieve mogelijkheden niet of niet tegen marktconforme voorwaarden kunnen worden geëffectueerd." Dit citaat komt uit ons Toetsingskader herstructurering DELTA. Bij de behandeling daarvan heeft mijn fractie een motie ingediend om deze zin geschrapt te krijgen. De gedeputeerde verzekerde ons dat de verkoop van het netwerkbedrijf toch echt wel het allerlaatste zou

zijn dat de provincie zou willen. Er zou eerst worden gestreefd naar een totaaloplossing.

Tegen die achtergrond stellen wij de volgende vragen. Heeft de gedeputeerde het destijds verkeerd ingeschat? Gaat die totaaloplossing er ooit nog komen? Heeft de gedeputeerde nu spijt dat, toen er sprake was van steun uit Den Haag, die steun werd geweigerd omdat er geen sprake was van een totaaloplossing? Kijkt de gedeputeerde daar nu anders tegenaan? Vindt de gedeputeerde inmiddels ook dat het splitsen onder deze tijdsdruk, onder deze marktomstandigheden, in feite oneerlijk is? Deze splitsing voelt aan als een gedwongen scheiding. Deze verkoop voelt aan als de verkoop van het tafelzilver, het laatste van waarde dat je nog kunt verpatsen. De kip met de gouden eieren, Indaver, hebben wij al verkocht. De rest van de inboedel, inclusief de naam DELTA, is al verkocht. Een kunstje waar we goed in waren, het Windpark, Kreekraksluis, ook dat is verkocht.

Voorzitter. Je denkt dan dat je rijk bent, maar helaas blijven wij zitten met het huis, de kerncentrale en Wholesale, waarvoor wij de hypotheek niet kunnen betalen, laat staan dat wij geld hebben om dat huis af te breken. Hier móet je wel ongelukkig van worden. Als je alle verkopen bij elkaar optelt –Indaver: 416 miljoen, windpark 68 miljoen, Zeelandnet 488 miljoen, netwerkbedrijf 450 miljoen-- kom je uit op 1,4 miljard euro. Dat was geld van de Zeeuwse belastingbetaler, geld waar wij op moesten passen. Welnu, dat geld verdwijnt in het huis dat kerncentrale heet. Vergelijk je dit bedrag met wat Friesland te besteden heeft –wij zijn er op werkbezoek geweest-- dan blijkt dat daar met een vergelijkbaar bedrag mooie dingen voor de samenleving kunnen worden gedaan. Wij komen er in Zeeland echt bekaaid van af. Wij komen geschonden uit deze gedwongen scheiding naar voren.

Voorzitter. Zolang er geen oplossing is voor de kerncentrale werkt deze uitverkoop niet. Dat is de mening van de fractie van de SP.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Ik krijg de indruk dat de fractie van de SP ervan uitgaat dat al dat geld ook opgaat. Welnu, die helderheid heb ik nog niet.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Zolang er geen oplossing is voor de kerncentrale blijft het geld wegstromen. Dat is de kern van ons betoog.

De heer **Dorst** (SGP). Dat er geld wegstroomt, daarmee ben ik het eens, maar of al het geld wegstroomt, dat vraag ik mij af.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter, heeft de fractie van de SGP al een oplossing voor de kerncentrale?

De heer **Dorst** (SGP). Nee.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Wij staan hier nu voor de zoveelste keer bij deze uitverkoop. Het is een deal die ons wordt voorgelegd, de verkoop van de netwerkholding, die niet past bij de totaaloplossing en het toetsingskader waarvan het vorige jaar sprake was. De gedeputeerde noemde dit toen een "horrosscenario". Wij hebben het dus over rampenbestrijding.

Het is dus een uitverkoop en zo'n gedwongen verkoop levert vaak te weinig op. Welnu, wat dat betreft valt het eigenlijk wel mee. Al eerder heb ik voor dit resultaat een compliment gegeven, en dat herhaal ik nu graag. De onderhandelaars hebben bij een gering aantal mogelijke kopers en met een korte deadline toch een acceptabele opbrengst bereikt.

En nu hebben wij de PZEM terug. Dat is even wennen, voorzitter, waarschijnlijk ook voor de mensen die daar nog werken. Dat was toch een belangrijk aspect van het toetsingskader: het behoud van werkgelegenheid. Welnu, ook wat dat betreft zijn er goede afspraken gemaakt bij deze deal.

Wij kunnen nu wensen en bedenkingen kenbaar maken; die worden meegegeven aan onze vertegenwoordiger, voor de aandeelhoudersvergadering. Voorzitter, mijn fractie heeft een soort knuppel in het hoenderhok gegooid door maar gewoon een keer te zeggen dat er moet worden geïnvesteerd. Als je zoveel liquiditeit beschikbaar hebt als nu het geval is in verband met de PZEM –ik meen dat het om 850 miljoen gaat-- ga je niet met verliesgevendende activiteiten rustig afwachten tot al het geld is verdampt. Wij willen dus dat er wordt geïnvesteerd. Dat moet, om rendement te realiseren met nieuwe, andere activiteiten. Daarbij gaat het om spreiding en groei, om voorzichtig investeren, dus niet bijzonder risicovol. Dit betekent natuurlijk dat er ook slechts een bescheiden rendement mag worden verwacht. Echter, als het over dergelijke immense bedragen gaat, levert ook een gering rendement al een enorme bijdrage op voor het langetermijnperspectief voor de PZEM, de mensen die daar werken en alle belangen die hieraan voor Zeeland verbonden zijn. Dan kunnen nieuwe activiteiten nieuwe werkgelegenheid genereren.

Wij vinden dit op zich een goede deal, voorzitter. Ook het voorstel inzake de statutenwijziging steunen wij. Echter, beide zaken geven ons aanleiding om een motie in te dienen, mede namens de fracties van SGP, VVD, CDA, PVV en CU. Met deze motie wordt onder meer

voorgesteld om Emendo Capital, eerder aangetrokken als adviseur van de aandeelhouders, weer in te schakelen om deze zomer een aantal zaken te doen. Er is contact geweest, waarbij is gebleken dat dit mogelijk is. Ook is duidelijk dat hiervoor het Statenbudget kan worden ingezet; daarin resteert nog ongeveer 93.000 euro. Voorts is van belang dat er wordt aangehaakt bij de procedure zoals wij die eerder hebben gevolgd in verband met DELTA, inmiddels PZEM, en waarbij de aandeelhouders gezamenlijk optrekken.

De **voorzitter**. Door de leden Veraart, Dorst, Kool-Blokland, Bosch, Verburg en Bierens is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

constaterende dat:

- in 2013 de aandeelhoudersstrategie voor DELTA is geformuleerd;
- vooral sinds 2015 een aantal belangrijke onderdelen van de onderneming zijn of worden afgestoten;
- daarmee de omvang en het karakter van de onderneming in zeer sterke mate veranderen;
- tevens de statuten van de onderneming (inmiddels PZEM) gewijzigd worden, waarbij de aandeelhouders meer en directere invloed in het bedrijf krijgen;
- de herstructurering van de onderneming nog loopt;
- de onderneming beschikt over omvangrijke liquide middelen;

concluderende dat:

- een herijking en aanpassing van de aandeelhoudersstrategie nodig is om de aandeelhoudersbelangen goed te kunnen blijven behartigen, en ook om de uitgebreide bevoegdheden van de publieke aandeelhouders zorgvuldig te kunnen uitoefenen;
- die aandeelhoudersstrategie in ieder geval moet ingaan op belangen van publieke aandeelhouders, verhouding risico/rendement bij investeringsbeleid, doelstellingen herstructurering PZEM en wijze van uitoefening bevoegdheden conform nieuwe statuten;
- die aldus aangepaste strategie het richtsnoer moet zijn voor de dialoog tussen aandeelhouders en bestuur van de onderneming, waarbij de aandeelhouderscommissie een actieve rol speelt namens de aandeelhouders;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

– in de AvA op 12 juni a.s. de wensen 1 t/m 3, zoals verwoord in de memo van de statengriffie d.d. 31 mei 2017 in te brengen:

-- Wholesale is een activiteit die qua risicoprofiel niet past bij publieke aandeelhouders. De aandeelhouders verwachten dan ook dat actief naar een passende oplossing wordt gezocht voor Wholesale. Daarbij dienen alle denkbare scenario's parallel te worden verkend. In de AvA van september 2017 dienen in een businesscase de contouren van de scenario's ten aanzien van Wholesale te worden verkend.

-- Ten aanzien van Evides bestaat met het oog op publieke belangen al jaren de intentie om dit onderdeel rechtstreeks in overheidseigendom te brengen. Aandeelhouders realiseren zich dat de situatie waarin de PZEM zich bevindt, beperkingen met zich kan brengen. Aandeelhouders dringen er desalniettemin bij de raad van bestuur en de raad van commissarissen op aan een zodanige situatie te scheppen dat, nadat een oplossing is gevonden voor de activiteit Wholesale, omhanging van het belang in Evides op termijn tot de mogelijkheden behoort.

-- Aandeelhouders zien EPZ als een aangelegenheid van nationaal belang die het vermogen van Zeeland te boven gaat. Indien komende ontwikkelingen hiertoe de mogelijkheid bieden (bijvoorbeeld na de uitspraak van het gerechtshof Amsterdam inzake de WON-Splitsingswet of ontwikkelingen in verband met de kabinetsformatie), dringen de aandeelhouders er bij de raad van bestuur en de raad van commissarissen op aan een adequate oplossing te vinden voor de kerncentrale Borssele.

– het initiatief te nemen om de huidige aandeelhoudersstrategie te herijken en aan te passen in het licht van hetgeen hierboven is geconstateerd en geconcludeerd;

– het resultaat hiervan in september met een statenvoorstel aan Provinciale Staten voor te leggen;

– de opgebouwde expertise van de externe adviseur hierbij in te schakelen tegen aanvaardbare kosten, die worden gedekt uit het Statenbudget;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 4.

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Voorzitter. Bij de voorgenomen verkoop van DNWG, onderdeel van de PZEM, mogen de Staten vandaag wensen en bedenkingen uitspreken. Dit klinkt een beetje als: zegt u het maar, wat wilt u dat we gaan doen?

Welnu, was dat maar zo. Was het maar zo dat wij vandaag ons wensenlijstje konden voorleggen. Dat lijstje zou er heel anders uitzien. Dat lijstje heeft er al die tijd dat wij hier over DELTA spraken, ook heel anders uitgezien. Op dat lijstje staat, wat mijn fractie betreft, bovenaan dat de kerncentrale tot nationaal probleem wordt uitgeroepen, op te lossen op nationaal niveau. In dat geval houden wij de aandelen in Evides, een prachtig winstgevend waterbedrijf, een bijna ouderwets nutsbedrijf, en kunnen wij het dividend laten terugkeren naar de samenleving, ten behoeve van allerlei mooie projecten en ontwikkelingen.

Maar ja, voorzitter, zo ligt het niet. Het gaat nu niet om een echt wensenlijstje maar om een lijstje in de sfeer van: leuker kunnen we het niet maken, en makkelijker eigenlijk ook niet. We moeten het ermee doen en daarbij tellen wij toch maar onze knopen. Immers, er zijn dikke Zeeuwse knopen te tellen. Voor mijn fractie is bij deze verkoop het behoud van zoveel werkgelegenheid een mooie Zeeuwse knoop. Wij hebben ons immers altijd hard gemaakt voor het behoud van de werkgelegenheid voor zoveel Zeeuwen, en wij zijn blij dat de koper hiervoor garanties heeft afgegeven, voor de komende vijf jaar.

Een andere dikke knoop is het bedrag waarvoor DNWG naar Stedin gaat. Er is sprake van een onverwacht hoge opbrengst. Soms vallen dingen mee, en van meevallers kunnen wij er in deze provincie op dit moment en ook in de komende jaren niet genoeg hebben. Schrijnend is echter dat deze hoge opbrengst in rook opgaat bij het dekken van de verlieslatende onderdelen van de PZEM, waaronder EPZ en de Sloecentrale. Voorts is er een "knoopje" in de vorm van de op te richten Stichting Zeeuwse publieke belangen, waarmee een extra impuls wordt beoogd voor de energietransitie en -voorziening in Zeeland.

Voorzitter, mijn fractie is erg benieuwd naar het businessplan van de PZEM dat medio september aan de aandeelhouders wordt voorgelegd. Om in de nieuwe situatie, waarin het bedrijf komt te verkeren, als aandeelhouders niet lijdzaam af te wachten, hebben wij graag mede motie nr. 4 ingediend.

Vanaf deze plek wil ik ten slotte graag, namens mijn fractie, onze enorme dank en waardering uitspreken voor de centrale ondernemingsraad (COR) van de PZEM die zich, samen met de directie, zo geweldig heeft ingezet voor het behoud van de werkgelegenheid voor zoveel Zeeuwen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Medio september wordt een totaaloplossing aangedragen en mijn fractie komt in dat verband met een suggestie, niet meer en niet minder dan een suggestie, gericht op onderzoek. Wij zeggen dus niet "dat het zo moet

moet". Wij willen graag dat de te schetsen mogelijkheid wordt meegenomen, dat alle voors en tegens ervan worden bekeken.

Voorzitter, ik noem het een "combideal" voor Zeeland. Ik neem het heel breed en betrek ook Thermphos erbij. Het scenario komt op het volgende neer. Het Rijk neemt verantwoordelijkheid voor PZEM en Thermphos en vrijwaart de provincie Zeeland totaal. Het Rijk stopt per omgaande het jaarlijks korten van Zeeland met 10 miljoen, de korting op het DELTA-dividend dat de provincie niet meer krijgt. Het Rijk krijgt daarvoor alle financiële middelen mee die in kas zijn bij de PZEM, en het bedrag dat na de sanering van het Thermphos-terrein bij heruitgifte door ZSP wordt ontvangen. Het Rijk staat garant voor het behoud van de werkgelegenheid bij de PZEM. Evides komt in overheidshanden.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Wij staan hier met een tweeledig gevoel. Allereerst is er overgrote treurnis naar aanleiding van het verkopen van de Zeeuwse kroonjuwelen. Zo zie ik het helaas voor me: de Zeeuwse krullen en strikken die een voor een worden verkocht om in het zwarte gat van de tekorten van de PZEM te verdwijnen, de stapsgewijze uitkleding van het eens zo mooie Zeeuwse meisje. "Geen cent te veel, hoor"... Nee, voorzitter, wij krijgen er geen cent voor terug.

Een mens zou er cynisch van worden, na de verkoop van Indaver, Windpark Kreekraksluis, Retail, Business Development, na de mislukte investeringen in Biovalue Centrale, zonnepanelen, afvalverwerking in Ierland enz... Hoever zijn wij afgedwaald van de zogenaamde "totaaloplossing"? Ik kan het woord bijna niet meer horen. Het lijkt een wrange grap te worden, geen oplossing als positief element maar een oplossing als een soort chemische verdwijning, opgelost en niet meer vindbaar: alle waardevolle elementen zijn opgelost. Men spreekt op het moment zelfs over een "totaalprobleem". Dat probleem is uiteindelijk niet meer aanwezig omdat alles in stukjes is ontmanteld en opgelost.

Anderzijds kunnen wij constateren, voorzitter, dat dit bij de huidige slechte markteconomie en de gegeven stand van zaken –ik denk aan de zeer late uitvoering van de splitsing, de grote financiële tegenvallers als gevolg van voorgaande investeringen en de wurgende greep van de kerncentrale-- voor de medewerkers van DNWG misschien nog wel een "blessing in disguise" is, omdat er nog een toekomstperspectief is. Gelet op de huidige omstandigheden is dit het beste van wat er nog mogelijk is.

Bovendien is de opbrengst goed. Met die opbrengst dienen wij zorgvuldig om te gaan. Daarom wil mijn fractie zo spoedig mogelijk een businessplan. Eigenlijk hadden wij dat nu al willen

hebben. Het is met dit plan dat duidelijk moet worden gemaakt wat er met de miljoenen nog aan aandeelhouderswaarde kan worden bereikt. Wat blijft er over van onze aandeelhoudersstrategie? Hoe gaan inrichting en governance van de PZEM ons helpen om nog iets van die aandeelhouderswaarde terug te zien? Het is niet voor niets, voorzitter, dat wij motie nr. 4 mede hebben ingediend. Nagegaan moet worden hoe een opnieuw geijkte strategie kan worden opgesteld. Het bedrijf is zozeer qua omvang en structuur veranderd, dat er voor de aandeelhouders nieuwe uitgangspunten moeten worden geformuleerd.

Uiteraard speelt Evides daarbij een cruciale rol. Al zeer lang wordt door de publieke aandeelhouders het waterbedrijf als publiek belang aangemerkt. Ik denk dat hierover al meer dan tien jaar wordt gesproken. Het is voor publieke aandeelhouders altijd een punt geweest dat nutsvoorzieningen in publieke handen dienen te zijn. Voor ons is dit belang net zo groot als, wellicht groter dan het belang van het netwerkbedrijf.

Voorzitter. Het gaat om belangrijke onderdelen, maar wij zijn ook realistisch. Als met een van de moties wordt voorgesteld om een en ander om niet om te hangen, denken wij: wij willen eerst het businessplan zien en nagaan of dat plan haalbaar is.

Blij zijn wij met de Stichting Zeeuwse publieke belangen, die ons nog bepaalde mogelijkheden biedt. Wel willen wij hierop veel grip hebben, zodat wij kunnen meepraten over de investeringen die hiermee worden gedaan.

Voorzitter, mijn fractie stemt in met de verkoop van de DNWG.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Datgene waar ieder van ons driekwart jaar geleden nog pal voor stond –het netwerk DNWG móet in Zeeuwse handen blijven-- lijkt nu toch te zijn losgelaten. Na de verkoop van onder meer Indaver, het windpark en Retail, wordt nu zelfs het tafelzilver verkocht, het netwerk. Het is een voor de Zeeuwse politiek dramatisch besluit, ook al wordt het gepresenteerd als een soort overwinning.

Natuurlijk is ook GroenLinks blij met het feit dat de meeste mensen in Zeeland kunnen blijven werken, maar wij houden tal van bedenkingen tegen de voorgenomen verkoop van het totale netwerk. Immers, van een totaaloplossing voor DELTA, nu PZEM, kan geen sprake zijn zolang de problematiek van de kerncentrale niet is opgelost. Voorzitter, die problematiek overstijgt de Zeeuwse mogelijkheden en bevoegdheden. Het gaat om een nationale verantwoordelijkheid. In december 2016 waren alle partijen in deze Staten eensgezind in hun oproep richting Den Haag: als er geen oplossing komt met de huidige minister, moet de

kerncentrale maar onderwerp bij de formatie worden. De splitsingsdatum nadert; het netwerk moet apart worden gezet, maar mijn fractie vindt de totale verkoop van het netwerk niet dé oplossing.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Ik begrijp tot op zekere hoogte dit betoog wel, maar er is natuurlijk wél sprake van een causaal verband, oorzaak en gevolg. De oorzaak is onder meer gelegen in de Splitsingswet waar GroenLinks gewoon vóór heeft gestemd. Nu wil de heer Temmink het in feite omdraaien: iets waarmee hij heeft ingestemd, waarvoor zijn partij zich heeft beijverd, wil hij terugdraaien. Begrijp ik dit goed?

De heer **Temmink** (GL). Nee, dat begrijpt u niet goed. Inderdaad hebben wij ingestemd met de Splitsingswet, maar daar hebben wij kanttekeningen bij geplaatst. Graag wil ik mijn betoog vervolgen, waardoor waarschijnlijk voor u helder wordt hoe wij in deze kwestie staan.

Voorzitter. De specifieke kennis met betrekking tot het geografische netwerk, de obstakels die zich daarbij voordoen, de kennis over de markt, de korte lijnen, het vertrouwen, de kansen en de noodzaak van nieuwe vormen van transport en vergroening... Het zijn allemaal zaken die wij voorstaan en die de commissie Balkenkende onderschrijft, maar ons inziens vereisen ze zeggenschap in Zeeuwse handen. Echter, de gemeenteraad van Rotterdam heeft straks meer te zeggen over de Zeeuwse netwerken dan wijzelf. Bovendien bevatten de tijdens de informatie-avonden in mei getoonde scenario's nog zoveel onzekerheden, met name waar het gaat om de energieprijzen, dat met deze oplossing alleen Dijsselbloem en Kamp in hun vuistjes zullen lachen. Immers, dit kost 15 jaar lang elke dag 160.000 euro.

Voorzitter. Toen GroenLinks in december 2016 alternatieven aanreikte, werden die van tafel geveegd. Ik heb alle stukken er nog eens op nagelezen, maar nergens iets gezien over combinatiemogelijkheden van bijvoorbeeld verkoop van minderheidsaandelen, beleningsconstructies in relatie met Evides enz. Die opties zijn niet serieus onderzocht, maar dat had ons inziens wellicht nog méér geld kunnen opleveren.

De heer **Bierens** (VVD). U heeft het over belening op het Evides-bezit, een mogelijkheid die niet zou zijn onderzocht. Mijns inziens is dat wel degelijk gebeurd.

De heer **Temmink** (GL). Ik heb het over een combinatie met een deel van de netwerk-aandelen. Wij hebben wel een voorstel gehad in verband met het belenen van Evides –daardoor zou zo'n 200 miljoen beschikbaar kunnen komen-- maar dat was

in een eerder stadium een eerste aanzet om de pot te vullen. Later werd geconstateerd dat allemaal niet toereikend was, dat er andere onderdelen moesten worden verkocht. Nu zijn wij zelfs zo ver dat het héle netwerk moet worden verkocht. Alles bij elkaar potten we heel veel geld op, enkel en alleen om verliezen te kunnen opvangen. Ons inziens had die door ons beoogde combinatie wel degelijk meer mogelijkheden opgeleverd, maar onder andere uw partij heeft die optie destijds van tafel geveegd. Wij blijven erin geloven maar wij begrijpen nu ook wel dat dit intussen een gepasseerd station is.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter, er worden nu allerlei dingen gesuggereerd, onder meer waar het gaat om het verkopen van deelbelangen, minderheidsbelangen. Echter, in een verslag van Energia wordt gesteld: “De linkse milieupartij is groot voorstander van splitsing van energiebedrijven. Dit maakt het mogelijk dat energienetten in overheidshanden blijven.”. Welnu, daar hebben wij voor gezorgd. Wij hebben een en ander verkocht aan aandeelhouders die overheden zijn. Dat is dus geregeld. Voorts wordt in het bedoelde verslag gesteld: “De partij stelt tijdens het debat met minister Brinkhorst wel een voorwaarde die leidt tot de mogelijkheid dat minderheidsprivatisering van netten uit het voorstel wordt geschrapt.”. Met andere woorden: in het verleden moest het worden geschrapt, en nu stelt de heer Temmink dat het als een mogelijkheid had moeten worden onderzocht. Voorzitter, ik kan er geen touw meer aan vastknopen.

De heer **Temmink** (GL). Wij moeten het apart zetten en in december 2016 hebben wij beoogd om het als een soort PZEM-2 apart te zetten. Ieder van ons wilde dat de kerncentrale apart kwam te staan. Wat dat “deelverhaal” betreft, dat is een kwestie van voortschrijdend inzicht. Hoe dan ook, in het verleden is door ons al de mogelijkheid geopperd om op een ándere manier geld binnen te krijgen voor het dekken van verliezen, waarbij niet de zeggenschap zelf uit handen zou worden gegeven. U kunt niet zeggen dat dat niet door mijn fractie is aangekaart; wij zijn er altijd heel erg duidelijk over geweest, en dat blijven wij.

Al met al, voorzitter, moge duidelijk zijn dat mijn fractie geacht wenst te worden tegen de voorgenomen verkoop van het totale netwerk te hebben gestemd. Wil de gedeputeerde dit standpunt en de bedenkingen van mijn fractie overbrengen aan de aandeelhoudersvergadering?

Voorts heeft mijn fractie MF enkele wensen die te maken hebben met het vervolg van de PZEM. Allereerst sluit ik mij aan bij datgene wat de CDA-fractie en andere fracties al hebben gesteld. Ik doel op de aandachtspunten die nu resteren: de

commerciële kant van het bedrijf, het publieke belang van Evides en het vinden van een adequate oplossing voor de kerncentrale, op nationaal niveau. Wat Evides betreft dien ik een motie in met als strekking dat de aandelen apart worden gezet onder een eigen overheidsorgaan. Daarop hebben de Staten bij herhaling aangedrongen en het is nu mogelijk omdat er meer dan genoeg in de pot zit.

Een tweede motie kent raakvlakken met de verkoop van het netwerk en de nieuwe constructie rond de PZEM, waartoe nog steeds de kerncentrale behoort. Voorzitter, mijn fractie wil graag de zekerheid dat voor het restant aan gelden voor innovaties –ik verwijs naar het Borssele-convenant- die bestemming blijft gelden. Voorkomen moet worden dat deze middelen in die bodemloze put verdwijnen.

Voorzitter. Als volksvertegenwoordiger constateer ik meer en meer dat klanten en voormalige klanten van DELTA en zijn opvolger zich vervreemd voelen van de ooit zo trotse Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij. Ik heb het daarbij niet alleen over particulieren maar ook over het MBK. Men stapt over of richt zelf energiecorporaties op, met allemaal afzonderlijke beheer- en administratieve lasten. Signalen dat zij zich graag zouden willen aansluiten bij een overkoepelende maatschappij leiden er voor mijn fractie toe dat een derde motie wordt ingediend die erop is gericht dat wordt onderzocht of er kansen zijn voor een nieuwe Zeeuwse energiemaatschappij, waarbij invloed en zeggenschap in Zeeuwse handen blijven.

De heer **Bosch** (PVV). Wij vragen ons af, voorzitter, of de heer Temmink heeft nagedacht over het feit dat dit belangrijke raakvlakken heeft met DNWG. Mocht er, overeenkomstig deze derde motie, een nieuwe energiemaatschappij worden opgericht, dan zouden wij, als grootste aandeelhouder en verkoper van DNWG, een juridische basis geven aan Stedin om zich niet langer te houden aan de afspraken over het behoud van werkgelegenheid enz. omdat er sprake is van concurrentie.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Nergens staat in die motie dat wij, als aandeelhouder, iets claimen. Het gaat alleen om de mogelijkheid dat onderzocht wordt of er sprake kan zijn van een Zeeuwse energiemaatschappij, eventueel samen met vermogende particulieren. In de motie wordt niets vermeld over bekostiging door de provincie.

De heer **Bosch** (PVV). Neen, maar de provincie is dan wel de partij die het initiatief neemt om zoiets te bewerkstelligen. Daarmee maakt zij mijns inziens voor Stedin de juridische basis mogelijk om te

zeggen: jullie hebben ervoor gezorgd dat er een concurrent bijkomt; wij hebben DNWG via jullie overgenomen; wij behoeven ons niet langer aan gemaakte afspraken te houden.

De heer **Temmink** (GL). Ik geloof niet dat u hiermee de juiste "trend" te pakken heeft. Immers, hiermee zou in juridische zin alleen maar worden onderschreven dat de provincie, als overheid, zich niet moet bemoeien met commerciële instellingen. De beoogde nieuwe Zeeuwse energiemaatschappij is ons inziens niets anders dan een nieuw commercieel gebeuren, waarbij particuliere netwerken zich kunnen aansluiten. Ik vraag niet om een nieuw netwerk, niet om concurrentie met Stedin. Integendeel, wij zoeken een overkoepeling voor al die mensen die nu op eigen houtje allerlei zaken moeten regelen.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter, ik hoor graag van de gedeputeerde of zij niet óók vreest dat dit zou kunnen worden geïnterpreteerd zoals wij het hebben aangegeven.

De **voorzitter**. Door het lid Temmink zijn de volgende drie moties ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

gelet op het gegeven dat in deze vergadering wensen leven rond het vervolg van de PZEM (rechtsoptvolger van wat resteert van DELTA NV na de verkoop van o.a. Indaver, Retail en DNWG);

overwegende dat:

- veel mensen aangeven de grip kwijt te zijn op de eigen energievoorziening, met name daar waar het gaat om het in gebruik gaan nemen van duurzame energie en de mogelijkheden daarvoor;*
- onderzoek en ervaringen aantonen dat juist het hebben van grip op de eigen energiehuishouding het welbevinden van mensen vergroot (o.a. in Borsele aangetoond) en dat dit er bovendien voor kan zorgen dat gebruikers de financiële lasten daarvan kunnen beïnvloeden;*
- (voormalige) klanten van DELTA laten weten niet meer het gevoel te hebben gehoord te worden als Zeeuwse burger of als Zeeuws MKB;*
- er ook in Zeeland her en der energiecorporaties worden opgericht om weer zelf grip te krijgen op de eigen energiehuishouding (b.v. lokale initiatieven als Stichting Duurzaam Groede, Energie Werkt op Schouwen-Duiveland, Werkgroep Duurzaam Kapelle);*
- al deze initiatieven de eigen administratie, saldering etc. moeten bijhouden en behoefte hebben aan energieopslag dan wel de zekerheid*

dat zij een teveel aan energie tegen een redelijk tarief kwijt kunnen;

spreken als hun mening uit dat:

- het motiverend en efficiënt zou zijn wanneer dergelijke initiatieven vanuit burgers en MKB gebundeld zouden kunnen worden in een Nieuwe Zeeuwse Energie Maatschappij;*
- zo'n nieuwe maatschappij zich daarnaast, met vermogende deelnemende partijen, ontwikkelt tot een bedrijf dat zich richt op lokale duurzame energieopwekking t.b.v. particulieren en MKB, met nieuwe concepten en vormen van energieopslag, en waarover deelnemers zelf directe invloed en zeggenschap hebben en houden;*

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te (laten) onderzoeken of er onder de inmiddels her en der in heel Zeeland opgerichte energiecorporaties behoefte is om aan te sluiten bij zo'n overkoepelende Nieuwe Zeeuwse Energie Maatschappij;*
- te (laten) onderzoeken wat het kost om een Nieuwe Zeeuwse Energie Maatschappij op te richten die in staat is zich zelfstandig te richten op de opwekking, opslag en transport van lokale duurzame energie ten behoeve van particulieren en MKB, waarbij deelnemers directe invloed en zeggenschap hebben en houden over zo'n bedrijf;*
- in de Najaarsnota over de eerste bevindingen van dit onderzoek te rapporteren;*

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 5.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

gelet op:

- het gegeven dat er nog een restant zit in een fonds uit het Borssele-convenant dat bestemd is voor innovaties, waarvoor wellicht later pas de tijd rijp is;*
- het gegeven dat alle opbrengsten uit verkoop, dividend(verwachtingen) en andere positieve financiële effecten van de nieuwe PZEM (en haar rechtsvoorganger DELTA NV) niet beschikbaar zijn voor investeringen maar gereserveerd moeten worden voor de opvang van te verwachten negatieve bedrijfsresultaten;*

overwegende dat:

- Zeeland alles in zich heeft om te innoveren, juist t.b.v. de vergroening van de economie en de energietransitie middels diverse vormen van schone energie (zon, wind, water, getijde enz.);*

– die innovaties ook heel goed passen bij het hergebruik van diverse grond- en afvalstoffen en manieren om energie te besparen;
– het actieprogramma van de commissie-Balkenende en de eerste concrete uitwerkingen daarvan duidelijke voorbeelden zijn van innovaties in die lijn;

spreken als hun mening uit dat speciaal voor innovaties bestemde middelen niet gebruikt mogen worden om te verwachten tekorten af te dekken en om traditionele energiewinning te ondersteunen;

dragen Gedeputeerde Staten daarom op om:
– gezamenlijk met andere aandeelhouders te bewerkstelligen dat het restant uit dit fonds te allen tijde en volledig beschikbaar blijft voor duurzame innovaties waarvoor dat geld (wellicht pas later, als de tijd daar rijp voor is) altijd bedoeld is (geweest), ook al veranderen bedrijfsstructuur en statuten van de PZEM ingrijpend;
– deze motie te delen met alle aandeelhouders, raden van bestuur en raden van commissarissen van de PZEM en EPZ, plus de partijen (of hun rechtsopvolgers) die destijds het Borsseleconvenant hebben getekend, alsook de stichting die dit fonds beheert;
– hierover te rapporteren in de Najaarsnota of eerder indien dit belang aan de orde komt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 6.

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

gelet op:
– het feit dat er in deze vergadering wensen geuit kunnen worden rond de voorgenomen verkoop van het totale netwerk DNWG en het vervolg door de YY;
– het feit dat de Staten meerdere malen hebben aangedrongen op het verhangen van het onderdeel Evides om niet;

overwegende dat:
– voor de commerciële Wholesale van de PZEM gezocht wordt naar een totaaloplossing waarvoor in september een plan moet worden gepresenteerd;
– het onderdeel Evides juist geen commercieel maar een publiek belang dient dat feitelijk onder directe verantwoordelijkheid van een overheidsorgaan zou moeten vallen;

spreken als hun mening uit dat dit het moment is om het onderdeel Evides als eerste apart te zetten

en om niet eigendom te laten worden van een eigen overheidsorgaan;

dragen Gedeputeerde Staten op om:
– zo mogelijk samen met alle aandeelhouders aan te dringen bij de raad van bestuur en de raad van commissarissen van de PZEM dat het onderdeel Evides bij de totaaloplossing voor de Wholesale als eerste uit de PZEM wordt gehaald en om niet eigendom wordt van een eigen overheidsorgaan;
– deze motie te delen met alle aandeelhouders, raden van bestuur en raden van commissarissen van de PZEM;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 7.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Voor ons ligt het voornemen van het college om op 12 juni in de AvA van de PZEM goedkeuring te verlenen aan de verkoop van de DNWG aan Stedin Holding NV, en voorts om in te stemmen met de oprichting door Stedin van de Stichting Zeeuwse publieke belangen. Als Staten van Zeeland mogen wij daar iets van vinden, in de vorm van wensen en bedenkingen.

De verkoop van de DNWG stond de afgelopen tijd niet op ons verlanglijstje. Sterker nog, deze stap wilden wij nog niet zo lang geleden helemaal niet zetten. We noemden die stap toen het "horrorscenario". Echter, door tijd en omstandigheden zijn wij ingehaald. De voorkeursvariant, erop gericht om de aandelen van de Zeeuwse netwerkholding om niet of tegen marktwaarde over te dragen aan de aandeelhouders, is niet haalbaar gebleken. Dat houd ik ook de heer Temmink voor. Daarom kunnen wij nu redelijkerwijs geen neen zeggen tegen deze gedwongen verkoop van de netwerkgroep, en dat doet mijn fractie dan ook niet.

Voorzitter, er zijn pleisters op deze wonde, in de vorm van gunstige condities, waaronder een goede verkoopprijs, het borgen van Zeeuwse werkgelegenheid voor de middellange termijn en de inzet op de Zeeuwse publieke belangen via een daartoe op te richten stichting. Tegen die achtergrond kun je, onder de gegeven omstandigheden, best spreken over een goede deal. Dat vinden ook directe, raad van commissarissen, de centrale ondernemingsraad, de aandeelhouderscommissie en aandeelhoudersadviseur Emendo Capital.

Echter, voorzitter, inzicht in een totaaloplossing –of, onder de gegeven omstandigheden, beter gezegd: een zo goed mogelijk toekomstperspectief-- voor de PZEM, waaronder een oplossing voor de kerncentrale, is

er helaas nog niet. Daar wordt in de komende tijd aan gewerkt en daarbij komen wij weer voor nieuwe afwegingen te staan. In dat proces, in die cruciale fase is het van groot belang dat de aandeelhoudersbelangen goed tot hun recht komen, en dat wij ten aanzien daarvan nu ook wensen formuleren binnen de te wijzigen statuten, waarmee mijn fractie van harte instemt. Het gaat daarbij om een passende oplossing voor het overblijvende Wholesale, met verkenning van scenario's voor een businessplan. Ook denk ik aan de wens, allang gekoesterd, om het Evides-bezit met het oog op de publieke belangen op termijn in overheidshanden te brengen, en aan een oplossing voor de kerncentrale. Wij voegen hieraan toe dat wij in dat cruciale traject van nadere verkenningen en afwegingen, ondersteuning van aandeelhouders door de huidige adviseur onontbeerlijk achten.

Voorzitter. De zojuist genoemde wensen zijn verwoord in de motie die eerder door collega Veraart is ingediend, mede namens mijn fractie.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Op 12 mei 1959 was er sprake van een bijzonder, een groot feest bij de PZEM. Drie zaken waren het waard om te vieren: een nieuwe centrale in Vlissingen, een nieuw kantoor in Terneuzen en de PZEM bestond veertig jaar. Tijdens die bijzondere bijeenkomst zaten op de voorste rij alle prominenten, excellenties, statenleden en de commissaris van de Koningin. Daarachter zat de directie van de PZEM. De commissaris van de Koningin regelde echt alles, ook toen al... De heer De Casembroot sprak als volgt: "Dit alles demonstreert dat de PZEM zich voortdurend weet aan te passen aan de nieuwe situatie in Zeeland. Wij zullen met al wat in ons is daaraan bijdragen." Voorzitter, dat was echt actief aandeelhouderschap, zeer actief.

Toen ik dit gisteren opzocht, kwam bij mij het nautische gezegde op: "Als het getij verloopt, moet men de bakens verzetten." Eigenlijk was dat ook in het verleden al de les voor de PZEM: als alles verandert in Zeeland, moet je mee veranderen. Daarom is het goed dat de statuten worden gewijzigd: oog hebben voor de omstandigheden; de bakens verzetten. Daarom ook is de inhoud van de motie, ingediend door de heer Veraart, goed. Immers, daarmee wordt aangegeven waar naar het oordeel van de aandeelhouders de bakens dienen te liggen. Eén ding weten wij zeker: het getij verloopt. Tegen deze achtergrond is het ook goed om weer een actuele aandeelhoudersstrategie te hebben. Als de bakens niet op tijd worden verzet, kom je buiten de vaargeul te zitten.

Voorzitter. Ten slotte een oproep aan ons allen: wij moeten een oogje in het zeil blijven houden.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. "Domino Day"... Dit evenement wordt al bijna tien jaar niet meer

gehouden, maar de huidige stand van de verkoop van DELTA-onderdelen brengt de herinnering eraan weer bij mij boven. Het ene blokje is nog niet omgevallen, of het volgende gaat al: Indaver, Kreekraksluizen, Retail, DNWG, en straks ook nog Wholesale, waarvan het risicoprofiel niet past bij publieke aandeelhouders. Ondanks verwoede pogingen van de aandeelhouders –daarvoor spreken wij onze waardering uit-- lukt het nog niet om één blokje overeind te houden. Zelfs het blokje helemaal aan het einde van de rij, Enduris, moet eraan geloven, helaas. Voor de toekomst van de PZEM houden wij ons hart vast. Vooral de ontwikkeling van de markt-energieprijs is wat dit betreft doorslaggevend, en daarop hebben wij geen invloed.

Helaas, voorzitter, hebben wij geen andere keuze dan om in te stemmen met de verkoop van DNWG. De prijs is goed, een en ander past binnen ons toetsingskader en het is een pleister op de wond dat de komende tijd de Stichting Zeeuwse publieke belangen zo goed mogelijk de belangen van de regio zal behartigen. Wij stellen voor om daar het maximale uit te halen waar het gaat om het behoud van werkgelegenheid en de energietransitie in Zeeland. Wij zien het businessplan graag zo snel mogelijk tegemoet. Dat daarin aandacht wordt gegeven aan wenselijke duurzame investeringen, is evident, terwijl de aandeelhoudersstrategie dient te worden herijkt.

Voorzitter. Tijdens de commissievergadering hebben wij gevraagd te onderzoeken of de aandelen van Evides kunnen worden overgenomen. Uit de reactie van de gedeputeerde is gebleken dat zij aan de slag gaat met deze al zo lang gekoesterde wens. Dat de kwestie van de kerncentrale het vermogen van Zeeland vér te boven gaat, daarover zijn wij het met z'n allen eens.

Zoals men zal begrijpen, gaat mijn fractie akkoord met dit voorstel.

De heer **Willemse** (50-Plus). Voorzitter. De bijdrage van mijn fractie bij de behandeling van dit voorstel kan kort zijn. Zij wil nog slechts enkele accenten leggen.

Aan de Staten wordt gevraagd, in te stemmen met de verkoop van het netwerkbedrijf. Eigenlijk is dit geen vraag meer, maar een feit. De splitsing is een verplichting en wij in Zeeland blijven achter met een uitgekledde DELTA, nu PZEM. Echter, instemmen móet.

Het netwerkbedrijf wordt verkocht voor 610 miljoen. Na aftrek van schulden en overige aanpassingen blijft er zo'n slordige 450 miljoen over. Het is een mooi resultaat, zo zou je denken. Echter, jammer genoeg zal dit bedrag bij de huidige energieprijzen grotendeels opgaan in de verliezen van de kerncentrale; het geld verdampt.

Het aspect werkgelegenheid is voor mijn fractie van groot belang. In de overeenkomst is vastgelegd dat er tot 2021 geen arbeidsplaatsen zullen vervallen. De werkgelegenheid is voor vijf jaar verzekerd, maar wat gebeurt er na 2021? Ik begrijp dat de gedeputeerde deze vraag niet kan beantwoorden, maar mijn fractie wil wel van hem horen wat hij eraan kan doen om ook na 2021 voor Zeeland de werkgelegenheid te behouden.

Voorzitter. Het accent op de bedrijvigheid van Stedin ligt in Rotterdam. Het onderhandelingsresultaat geeft aan dat de huidige standplaats in principe behouden blijft. Bij de woorden "in principe" moeten we alert zijn. Immers, dan kan al snel de standplaats worden gewijzigd. Betekent dit voor de werknemers dat ze verplicht moeten verhuizen naar een plaats buiten Zeeland? Kan de gedeputeerde hierover wat meer vertellen?

Voorzitter, om het lokale belang min of meer te borgen, wordt een stichting opgericht die zich zal storten op de werkgelegenheid, de energietransitie en de energievoorziening voor de komende periode, tien jaar. Evenals de fractie van de PvdA zijn wij benieuwd naar het businessplan. Zijn voor de middellange termijn de publieke belangen gewaarborgd?

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. Tijdens een eerder over DELTA gevoerde discussie heb ik gezegd: soms moet je blij zijn dat je je verlies kunt nemen. De gedeputeerde had daar toen een gevat antwoord op en zei: dat is een typische makelaarsoplossing.... Welnu, wat makelaars en andere vast goed-mensen de laatste jaren hebben meegemaakt, is een crisis geweest die hen de tucht van de markt en het klappen van de zweep heeft bijgebracht, en dat is waar wij ook nu voor staan. De tucht van de markt is hard.

De gang van zaken waarmee wij nu te maken hebben, strookt niet met de multi-utility-strategie die wij voor ogen hadden. Wij hadden DELTA natuurlijk ook veel eerder kunnen verkopen; wij hadden 15 jaar geleden mooi kunnen cashen... Dat hebben wij toen niet gedaan en nu worden wij geconfronteerd met de gevolgen van onze toenmalige opstelling. Wij moeten verder.

Voorzitter. Ik feliciteer de gedeputeerde met het behaalde resultaat. Wij verkeerden immers in een slechte onderhandelingspositie. Er was sprake van zware druk en er waren weinig kopers. Welnu, er is veel uitgehaald, niet alleen een goed financieel resultaat maar ook de nodige franje daaromheen. Het is meer geworden dan ik eerder verwachtte.

Mijn fractie gaat akkoord met dit voorstel. Mevrouw Pijpelink heeft gesproken over een "meevaller" en zij stelt dat Zeeland er daarvan niet genoeg kan hebben. Ik dacht even dat zij iets anders ging zeggen, namelijk dat je van meevaller kunt leren. Welnu, dat wens ik het college toe.

De **voorzitter**. Omdat het college er behoefte aan heeft om even over de moties te beraadslagen, wordt de vergadering even geschorst.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. In de bijdragen van de fracties heb ik geproefd dat weliswaar vandaag wordt besloten over de verkoop van het netwerkbedrijf, maar dat dat niet onze keuze was, niet onze voorkeur had. Die mening deel ik. Het stond ook zo in het toetsingskader dat wij hebben vastgesteld: als laatste optie zouden wij het netwerkbedrijf willen verkopen. Ik zeg dit ook in antwoord op een vraag van de SP-fractie. Andere mogelijkheden hebben zich niet voorgedaan. Wij hebben onze adviseur geraadpleegd en dat geldt ook voor de PZEM en voor de COR. Er waren wel zeven scenario's en alle mogelijkheden zijn onderzocht: het om niet omhangen, het kopen door de aandeelhouders, het apart zetten enz. Alles is onderzocht. Overeind is gebleven de splitsingsdatum van 1 juli 2017 en gebleken is dat wij niet anders kunnen dan het netwerkbedrijf verkopen. Ik verwijs naar de rapporten waarin het allemaal is weergegeven, inclusief de berekeningen. Het is niet anders en ja, ik vind het jammer.

Hebben wij een en ander verkeerd ingeschat? Voorzitter, voorop staat dat wij de energieprijzen niet kunnen beïnvloeden. Bovendien is er sprake van een samenloop van omstandigheden. Ik verwijs naar de Splitsingswet die al van veel eerder dateert. Andere bedrijven zijn allang gesplitst, hebben dat gedaan voordat er sprake was van een crisis met betrekking tot de energieprijzen. Dat DELTA het moet doen per 1 juli 2017 is het gevolg van een rijksbesluit. Ik denk dat het een goede zaak is dat dit nu per 1 juli wordt uitgevoerd.

Zolang er geen oplossing is voor de kerncentrale, zo stelt mevrouw Van Unen, blijft er geld wegstromen. Dat klopt, voorzitter, maar het gaat niet alleen om de kerncentrale. Het zijn ook de andere centrales, waaronder de gascentrale, die op dit moment met verlies draaien. Echter, bij de kerncentrale hebben wij niet de mogelijkheid om te sluiten; aan een gascentrale zit een "knop" waarmee je hem wat hoger of wat lager kunt zetten. Op die manier kan het verlies worden beperkt, maar dat is niet mogelijk bij de kerncentrale waarvoor een tollingcontract geldt.

Door verschillende woordvoerders is het woord uitverkoop gebruikt. Dat er al veel onderdelen zijn verkocht, is waar maar dat is niet

voor niets gebeurd. Die verkopen zijn goed onderbouwd aan de Staten voorgelegd, voor zover wij daar als aandeelhouder over gingen. In andere situaties ging het om een bevoegdheid van DELTA/PZEM.

Door de heer Veraart is aandacht gevraagd voor de mogelijkheid om te gaan investeren. Er zit straks veel geld bij de PZEM. Voorzitter. Al eerder heb ik onderstreept dat wij publieke aandeelhouders zijn. Met publiek geld investeren en risico's lopen... Daar moet je toch heel voorzichtig mee zijn. Daar komt bij dat wij aan de PZEM hebben gevraagd om te komen met een oplossing voor de verlieslatende onderdelen. Wat de kerncentrale betreft zullen wij een beroep moeten blijven doen op het Rijk maar ook voor de andere centrales moet er een oplossing komen. Immers, ook daar lekt het geld weg. Welnu, ook het bieden van een oplossing voor dit probleem kost geld. Wij weten op dit moment niet hoe dit uitpakt. Ik hoop dat wij hierover in september van de PZEM meer te horen krijgen, inclusief een businesscase. Het is tegen die achtergrond een goede zaak dat nu wensen en bedenkingen worden meegegeven. Daarbij komt ook de wens inzake Evides aan de orde. Die wens leeft al jaren en men wil die nu gehonoreerd zien.

Voorts moet worden bedacht dat er in verband met de PZEM nog andere crediteuren zijn. Er zijn langlopende contracten, onder meer in relatie met de kerncentrale en de gascentrale. Ook deze crediteuren hebben bepaalde rechten. Het is al met al niet zo gemakkelijk om "voorzichtig" te gaan investeren. Daar is echt wel wat voor nodig en daarom is het goed dat er naar de aandeelhoudersstrategie wordt gekeken. Daarmee richt ik mij op de door de heer Veraart en anderen ingediende motie nr. 4.

Het kader dat wij in het verleden in de vorm van de aandeelhoudersstrategie hebben meegegeven, dient een update te ondergaan. Immers, de situatie is in belangrijke mate veranderd. De wensen en bedenkingen kunnen worden gezien als een vertaling van datgene wat uit de commissievergadering naar voren is gekomen. Ze kunnen aanstaande maandag, tijdens de AvA, worden ingebracht. Daarnaast is het goed dat de strategie wordt aangepast, samen met de andere aandeelhouders, zoals het ook eerder is gebeurd. We zien elkaar aanstaande maandag en bij die gelegenheid zal ik een en ander aan de andere aandeelhouders voorleggen. De beschikbare tijd is bijzonder krap. Samen met de externe adviseur zullen wij moeten nagaan of dit haalbaar is. Verder wijs ik erop dat het college de uitvoerder van de genoemde motie is, maar dat de Staten over hun budget gaan. Mijn conclusie is dat, als motie nr. 4 wordt aangenomen, de Staten ermee instemmen dat hiervoor het statenbudget

wordt aangesproken. Wellicht is een begrotingswijziging nodig.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Als de gedeputeerde liever ziet dat een ander dekkingsmiddel wordt benut, hebben wij daar geen bezwaar tegen...

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Volgens mij, voorzitter, heb ik helemaal niets in die richting gezegd... Overigens, ik meen dat ook in het verleden het opstellen van de aandeelhoudersstrategie op deze manier is gefinancierd. Op zich is deze werkwijze dus niet zo bijzonder. Gelukkig wordt nu voorgesteld om het wederom zo te doen. Dank u wel, zou ik bijna zeggen...

De PvdA-fractie heeft het over "Zeeuwse knopen tellen". Inderdaad, voorzitter, dat is het enige wat wij kunnen doen maar die knopen zijn zeker niet kinderachtig; dat moet toch ook worden gezegd. Ook de COR komt tot die conclusie. Voor de positieve opstelling van de COR bestaat er veel waardering, ook bij ons, als aandeelhouder. De voorzitter van de COR neemt binnenkort afscheid, en daarbij zal ik aanwezig zijn. Ik constateer dat wij het hele traject keurig met de COR kunnen volgen.

Voorzitter. Wij gaan niet lijdzaam afwachten. Daarom passen wij vandaag ook de statuten aan. In de beoogde Stichting Zeeuwse publieke belangen gaan wij de afspraken, gemaakt over het behoud van werkgelegenheid enz., effectueren. Wij hebben in dat verband adviesrecht. Een en ander is stevig verankerd in deze stichting.

De heer Babijn heeft alle problemen op één hoop geveegd. Voorzitter, het voelt allemaal al zo zwaar aan en als de heer Babijn dit zo doet, denk ik: jeetje, het is nog veel zwaarder. Dat lijkt mij toch niet de manier om oplossingen te bevorderen. Juist door het ontrafelen van de problemen wordt het gemakkelijker om oplossingen te bedenken. Het zijn bovendien allemaal zaken die samen met het Rijk en de andere aandeelhouders moeten worden aangepakt, inclusief de kwestie van het Provinciefonds. Ik meen dat de door de heer Babijn gedane suggestie in praktische zin niet mogelijk is.

De heer **Babijn** (PvZ). Begrijp ik nu goed dat er een "kleine" toezegging wordt gedaan om een en ander te onderzoeken?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Neen, dat heeft u verkeerd begrepen. Nogmaals, de zaken worden complexer gemaakt wanneer je alles op één hoop gooit. De onderdelen die u heeft genoemd, liggen op bestuurlijke tafels, maar juist het ontrafelen van al die problemen kan leiden tot oplossingen. Een toezegging doe ik niet; deze

kwesties liggen allemaal op bestuurlijke tafels, maar niet gezamenlijk.

Voorzitter. Mevrouw Kool spreekt terecht over een totaalprobleem en een totaaloplossing. Daarover zijn wij het eens. In hun wensen en bedenkingen geven de Staten hun verlangen aan waar het gaat om Evides. Dat verlangen zal ik aanstaande maandag zeker overbrengen.

De heer Temmink bepleit dat de kwestie van de kerncentrale wordt betrokken bij de kabinetsformatie. Volgens mij, voorzitter, zit op dit moment ook zijn partij daar bij aan tafel. In elk geval blijven wij, als aandeelhouder, van oordeel dat de kerncentrale een maat te groot is voor de provincie Zeeland, en dat het Rijk een rol zal moeten spelen om tot een oplossing te komen. Dat blijft onze inzet.

Voorts stelt de heer Temmink dat de specifieke kennis nu naar Rotterdam gaat. Voorzitter. DNWG blijft als aparte unit vijf jaar in stand, onder Stedin. Dat is voor de komende vijf jaar geborgd. De Stichting Zeeuwse publieke belangen is er nu juist voor om een goede connectie te bewerkstelligen tussen Stedin en de aandeelhouders in het Zeeuwse, ook om een borging op het terrein van knowhow te realiseren.

Verder heeft de heer Temmink het over 200 miljoen. Voorzitter. Ik onderstreep dat dat de 200 miljoen is van het toetsingskader waarover hier door de Staten is gediscussieerd. Een andere 200 miljoen kan ik niet bedenken. Dit kan niet slaan op de aandelen van Evides. Het gaat om het toetsingskader en dat was een kader voor een totaaloplossing, waarbij zowel het netwerkbedrijf als Evides zou worden verhangen onder de huidige aandeelhouders, met medefinanciering van de kerncentrale door het Rijk. Welnu, al die scenario's zijn onderzocht en gebleken is dat ze niet mogelijk zijn. Daarmee is ook dat toetsingskader, inclusief borgstelling door de aandeelhouders van 200 miljoen, van tafel.

Gevraagd is, voorzitter, of het college achteraf spijt heeft dat de oplossing, eerder door het Rijk aangereikt, niet is geaccepteerd. Welnu, dat was een oplossing die ons inziens niet kon. Wij zouden, als aandeelhouders, voor 100 miljoen moeten financieren en wij waren niet bij machte om dat te doen. Het is dus geen kwestie van spijt. Wij konden eenvoudig niet voor 100 miljoen aan de lat gaan staan.

De heer Temmink vraagt mij om het standpunt van GroenLinks inzake DNWG over te brengen. Voorzitter, ik kan in elk geval de wensen en bedenkingen overbrengen zoals ze zijn geformuleerd, en daarnaast vertellen dat het voor GroenLinks niet mogelijk is om in te stemmen met de verkoop van het netwerkbedrijf.

Wat motie nr. 7 over het verhangen van de Evides-aandelen betreft, wijs ik erop dat in de

wensen en bedenkingen heel goed is geformuleerd dat wij daarvoor in de businesscase een oplossing verlangen. Overigens, zomaar verhangen om niet is op dit moment geen mogelijkheid. Daarvoor moet eerst duidelijk zijn wat er met Wholesale wordt gedaan, hoe de andere verplichtingen er uitzien en wat onze mogelijkheden zijn. Ik moet de Staten de aanvaarding van deze motie ontraden omdat zij mijns inziens niet uitvoerbaar is.

Motie nr. 6 heeft betrekking op het innovatiefonds-Borsseleconvenant. Voorzitter. Ik heb hierover in de commissie het een en ander gezegd en ook is er een ambtelijke toelichting geweest. Dit convenant stamt alweer uit 2011 en in het kader daarvan zijn twee trajecten uitgezet. Het eerste heeft te maken met innovatieve projecten en daarin is 200 miljoen geïnvesteerd. Ik denk hierbij aan het Solarproject, de Kreekraksluizen enz. Daarnaast is er op basis van dit convenant sprake van een verplichting voor de PZEM in het kader van de Commanditaire Vennootschap Sustainable Energy Technology, waarvoor nog 6 miljoen moet worden gestort. Dat gaat uit de algemene reserve van de PZEM en het is niet juist, aan te nemen dat dit vrij besteedbaar geld is. Immers, er zijn afspraken gemaakt met de genoemde vennootschap. Op grond hiervan moet ik ook de aanvaarding van motie nr. 6 ontraden. Collega De Reu zal reageren op motie nr. 5.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ik heb niet willen zeggen dat Zeeuwse kennis en andere verworvenheden allemaal naar Rotterdam zouden gaan. Ons gaat het vooral om de zeggenschap, en die zijn wij wel degelijk kwijt.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dat klopt. Die zeggenschap berust bij de aandeelhouders van Stedin, waaronder Rotterdam. Echter, het gaat hierbij wel om publieke aandeelhouders. Het is niet zo dat nu een commercieel bedrijf over het Zeeuwse netwerk gaat. Ik heb er alle vertrouwen in dat de belangen van Zeeland in goede handen zijn. Dit aspect is uiteraard bij de verkoop een belangrijk punt van afweging geweest. Wij hebben het volste vertrouwen in Stedin dat men ook de Zeeuwse publieke belangen goed zal behartigen.

De heer **Temmink** (GL). Stedin is inderdaad een publiek orgaan en daar hebben wij wel vertrouwen in, maar het gaat ons om het principe: wij menen dat deze zeggenschap bij óns hoort, in Zeeland.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Wij verschillen niet van mening waar het gaat om de wens dat het netwerkbedrijf voor Zeeland zou worden behouden.

Voorzitter. De heer Dorst kan ik zeggen dat wij een oogje in het zeil blijven houden. Dat doen wij ook door vandaag de statuten aan te passen en de wensen en bedenkingen mee te geven. Daarnaast is er sprake van een actieve aandeelhoudersrol die wij gaan updaten.

De heer Willemse vraagt zich af wat er na 2021 met de werkgelegenheid gaat gebeuren. Voorzitter. Het college is van mening –en het is ook het oordeel van de COR-- dat er sprake is van een heel goede deal: de werkgelegenheid wordt nu voor vijf jaar geborgd. Er zijn bedrijven en instellingen waarbij dat niet het geval is. Dit is echt een heel mooie uitkomst van deze verkoop. Wat de term in principe betreft, realiseer ik mij dat er altijd sprake zal moeten zijn van overleg over de werkplek. Welnu, daar houdt de Stichting Zeeuwse publieke belangen toezicht op. Zij ziet erop toe dat de gemaakte afspraken worden nagekomen. Haar bevoegdheid heeft juist te maken met het behoud van werkgelegenheid en zij is voor een periode van tien jaar opgericht. Wij hopen hiermee een goede relatie op te bouwen en een goed platform te hebben waarop onze belangen kunnen worden verdedigd.

Voorzitter. Waar is gesproken over de middellange termijn, denk ik dat degenen die aanwezig zijn geweest bij de voorlichting die de PZEM heeft gegeven, zich zullen realiseren dat het ontzettend moeilijk is om te voorspellen wat er met betrekking tot de energieprijzen gaat gebeuren. Die lijnen lopen van sky high tot zeer diep. Wat dat betreft heeft men ook bij de PZEM geen glazen bol.

De heer Faasse heeft de mooie term “tucht van de markt” gebruikt. Inderdaad, voorzitter, speelt dit in verband met de energieprijzen een zeer belangrijke rol, ook voor de verdere ontwikkeling van de PZEM.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Ik meen dat in motie nr. 5 een interessante gedachte is neergelegd. Echter, het college is voornemens de Staten de volgende week een brief toe te sturen, mede in relatie met de beeldvormende bijeenkomst over de energietransitie, het hele proces dat ook met stakeholders buiten het provinciale bestuur wordt gevolgd. Bij die gelegenheid zal met de Staten worden gesproken over de hele Energie-agenda om daar vervolgens acties uit voort te laten komen. Dat zijn er vele, meer dan tot op heden is vermeld in de Economische Agenda die al door de Staten is vastgesteld. Mijn voorstel is dan ook om het idee van die energiecorporatie, verwoord in de motie -- en dat is dus niet een ander netwerkbedrijf, mijnheer Bosch-- te betrekken bij de agenda inzake de energietransitie. Het is een interessante gedachte, maar er zitten natuurlijk weer allerlei praktische plussen en minnen aan vast. Hoe doe je zoiets nu precies? Graag zou ik, samen met de

Staten en degenen die buiten dit huis met de energietransitie bezig zijn, dit element erbij betrekken. Mijn verzoek aan het adres van de fractie van GroenLinks is dan ook om dit idee aan te houden en te betrekken bij de behandeling van de gezamenlijke agenda-energietransitie.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De gedeputeerde heeft specifiek GroenLinks genoemd als partij die tegen deze verkoop is, maar zij kan ook de SP daarbij vermelden.

Omdat er veel moties zijn ingediend en wij ons daar nog even over willen buigen, voorzitter, verzoeken wij u de stemmingen daarover na de lunchpauze te laten plaatsvinden.

De **voorzitter**. Ik constateer dat tegen die werkwijze geen bezwaren rijzen.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Ik heb de reactie van de gedeputeerde op onze motie nr. 4 als positief opgevat. Waar het gaat om de door mij geuite wens om in het kader van het businessplan echt in Zeeland te gaan investeren --voorkomen moet worden dat het geld langzaam verdamppt-- vond ik haar reactie erg voorzichtig terwijl ik zelf ook al zo voorzichtig ben. Ik zou het op prijs stellen wanneer zij de impliciete steun die ik van haar heb gehoord, nadrukkelijk zou herhalen. Ze behoeft daar niet per se een sommetje bij te maken, maar mijns inziens zou men met ongeveer 300 miljoen bij een zeer voorzichtig rendement van 4%, opgeteld bij het rendement dat van Evides mag worden verwacht --met inachtneming van het verlies met betrekking tot de kerncentrale-- een belangrijke, echte continuïteit kunnen realiseren voor de PZEM.

De heer Dorst heeft verwezen naar 1959, een heel goed jaar, veel zon, goede wijn... In dat jaar bestond de PZEM 40 jaar. Mijn conclusie is dat wij dicht bij een honderdjarig bestaan zijn, zij het met enige onderbreking... Misschien is het goed om daaraan te verbinden dat er nu voor 40 jaar aan het bedrijf perspectief wordt geboden, en dat gaat echt niet zonder investeren.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. De motivatie om met mijn verstrekkende suggestie te komen, is als volgt tot stand gekomen. Wij hebben nu nog geld maar als wij niet snel tot een totaaloplossing komen, vloeit dat geld weg. Wat Thermphos betreft hebben wij te maken met tal van onbekende factoren. Als het radioactieve staal niet voor een bepaalde datum wordt verwijderd, vallen wij onder een strikter regime en wordt het nóg een stuk duurder. In het verleden dachten wij dat wij op rond de 30 miljoen zouden uitkomen, maar er zijn nu al prognoses die duiden op 170 miljoen, wellicht nog meer. Dan hebben wij nog het onderdeel DELTA, nu genaamd PZEM, een verlieslatende

onderneming, zoals ook de gedeputeerde heeft aangegeven. Onverkoopbaar, heeft zij hierover destijds gezegd. Als men nú een totaaloplossing wil nastreven, kan men Den Haag nog wat bieden. Wacht je af en hak je niet nu doortastend knopen door, dan sta je straks met eigen handen en kan je nog slechts Den Haag vragen om te helpen. Vandaar dat ik hierover, namens de PvZ, out of the box heb gedacht.

De heer **Temink** (GL). Voorzitter. Ik handhaaf motie nr. 6 inzake het veiligstellen van het restant-innovatiefonds, en motie nr. 7 over het verhangen van de Evides-aandelen. Een verschil tussen motie nr. 7 en motie nr. 4 is dat in motie nr. 7 wordt bepleit dat Evides als eerste uit de PZEM wordt gehaald, zodra Wholesale aan de orde is. Ik denk dat er inmiddels meer dan genoeg geld beschikbaar is om dit te kunnen vragen.

Wat motie nr. 8 over een nieuwe Zeeuwse energiemaatschappij betreft, volg ik het advies van de gedeputeerde. Ik hou deze motie aan en kom erop terug als er wordt gesproken over de energietransitie.

De **voorzitter**. Ik constateer dat motie nr. 8 is ingetrokken.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. De heer Temink is van oordeel dat voor het verhangen van Evides voldoende geld beschikbaar is. Het gaat dus niet om niet. Waar komt dat geld nu precies vandaan?

De heer **Temink** (GL). In de motie wordt wel degelijk over om niet gesproken, en dat is ook onze inzet. Er zit nu veel geld in de kas van de PZEM om allerlei andere zaken te bekostigen, niet om het verhangen van die aandelen te financieren. Wij zijn het daarover als Staten altijd eens geweest: dat verhangen moet zo snel mogelijk gebeuren, en om niet.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik verzoek de gedeputeerde om haar reactie op de moties nrs. 6 en 7 nog even te herhalen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. In motie nr. 6 over het veiligstellen restant innovatiefonds wordt onder "gelet op" onder meer gesteld dat er nog middelen beschikbaar zijn. Zelf heb ik hiernaar gevraagd tijdens een presentatie bij DELTA. Mij werd gezegd dat de hier bedoelde verplichting niet meer zou bestaan. Ik vraag mij af over hoeveel geld wij het hierbij hebben en herinner eraan dat door DELTA is beweerd dat wij "bevrijdend" hebben gehandeld inzake het Borsseleconvenant. Wij geven geen steun aan deze motie maar verlangen er wel een toelichting op.

Motie nr. 7 over het verhangen van de Evides-aandelen vindt mijn fractie wat voorbarig. Volgens ons moeten wij eerst goed weten wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Pas daarna kunnen verstrekkende wensen worden geformuleerd. Wij vinden wat dit betreft motie nr. 4 een stuk prudenter.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Ik zal bij de stemming nagaan wie tegen hebben gestemd, en die neem ik allemaal mee, aanstaande maandag...

De **voorzitter**. Figuurlijk, neem ik aan...

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. De heer Veraart heeft een sommetje gemaakt, maar daar ga ik niet in mee. Ik denk dat het een goede zaak is dat de aandeelhoudersstrategie een update ondergaat. Op het moment dat je gaat investeren, is het wellicht weer minder goed mogelijk om de Evides-aandelen te verhangen. Ik denk toch dat de zaken in hun totaliteit moeten worden bekeken. Laten wij goed naar de businesscase kijken, laten wij nagaan wat de kosten zijn in verband met Wholesale, welke verplichtingen er voor de PZEM zijn enz. Er is op het moment inderdaad veel geld beschikbaar, maar dat geld is niet vrij besteedbaar. Nogmaals, men heeft te maken met langlopende contracten, onder meer voor de kerncentrale. Daar kom je niet zomaar van af; dat kost bijzonder veel geld. Met andere woorden: eerst in totaliteit wegen, en daarna kijken of er nog wat overblijft. Tegen die achtergrond kan de aandeelhoudersstrategie mogelijkheden te bieden om met publiek geld investeringen te doen. In die zin ben ik het met de heer Veraart eens dat de mogelijkheid om te investeren daarvan een onderdeel zou kunnen zijn.

De heer **Veraart** (D66). Ik begrijp dat u niet met mij dat sommetje wil maken, maar ik constateer ook dat u niet bestrijdt dat dat sommetje klopt. Dat is alvast winst...

Voorzitter. Een jaar geleden hadden wij bij DELTA bedrijven op de balans staan en nu hebben wij bij de PZEM liquide mogelijkheden. Verplichtingen tegenover anderen worden niet aangetast door wijzigingen als gevolg waarvan bezittingen meer liquide zijn geworden. Dat levert mijns inziens geen beperkingen op om te kunnen investeren. Is de gedeputeerde het hiermee eens?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dat klopt, voorzitter, maar ik blijf van mening dat de zaken nu in totaliteit moeten worden bekeken. Wat is de oplossing voor Wholesale? Gaan wij die aandelen om niet verhangen? Bij wie valt dan het dividend? Niettemin ben ik het met de heer Veraart

eens dat deze mogelijkheid op z'n minst meegewogen moet worden. Als hij dat wil horen: ja.

Voorzitter. Opnieuw houd ik de heer Babijn voor dat het geld van de PZEM niet kan worden gebruikt om voor bijvoorbeeld de kwestie Thermphos een oplossing te bieden. Dat is in juridische zin onmogelijk. Dat geld is bestemd voor de crediteuren van de PZEM, voor de bedrijfsvoering enz. Wij kunnen niet zeggen: doe dat geld maar in één grote pot, strik erom en naar het Rijk. Dat is echt een onbegaanbare weg.

De heer Bierens kan ik zeggen dat motie nr. 7 het om niet verhangen van de Evides-aandelen behelst. Ik denk dat dat sec niet kan en nu wellicht ook niet wenselijk is. Wij willen eerst een oplossing voor Wholesale aangedragen krijgen door de PZEM. Met de wensen en bedenkingen geven wij de boodschap mee: denk aan Evides, PZEM; u weet dat wij die aandelen graag verhangen zien; kijk naar een combinatie die dat mogelijk maakt. Nogmaals, voorzitter, er lijkt veel geld aanwezig te zijn bij de PZEM, maar er zijn ook veel verplichtingen. Ik blijf van oordeel dat deze motie niet uitvoerbaar is.

In verband met motie nr. 6 heb ik al gezegd dat het Borsseleconvenant in 2011 is opgesteld en dat het daarbij gaat om twee trajecten. Het ene is gericht op innovatieve projecten en in dat kader is er voor 200 miljoen geïnvesteerd. Ik verwijs naar de Kreekraksluizen, het Solarproject enz. Daarnaast betreft het een investering in de Commanditaire Venootschap Sustainable Energy Technology. Wat dat betreft is een toezegging gedaan voor 50 miljoen, beschikbaar te stellen door de PZEM. Er zijn in dit verband al investeringen gedaan, onder andere door Lux Excel, een bedrijf in Goes. Ook gaat het om een bedrijf in Kopenhagen, om zonwering, glastechnologie enz. en de PZEM heeft nog te maken met een overeenkomst als gevolg waarvan 6 miljoen beschikbaar wordt gesteld. Dat bedrag komt uit de algemene reserve van de PZEM en het is onjuist om aan te nemen dat deze middelen vrij ingezet kunnen worden ten behoeve van andere duurzaamheids-energieprojecten. De PZEM heeft deze verplichting en zal die ook nakomen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. De vragen die ik de heer Temmink heb gesteld over zijn motie nr. 6 over het veiligstellen van het restant-innovatiefonds, zijn inmiddels door de gedeputeerde beantwoord. Op grond hiervan ga ik ervan uit dat --als wij hier met z'n allen geen wensen en bedenkingen naar voren brengen naar aanleiding van de statutenwijziging, waarbij het om investeringen tot het niveau van 20 miljoen gaat-- iedereen consequent is en geen steun geeft aan motie nr. 6.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De **voorzitter**. Aan de orde zijn thans de stemmingen over de drie moties, ingediend en gehandhaafd bij de behandeling van de brief van het college over de verkoop van de DNWG. Wellicht is het goed, vooraf te constateren dat de Staten met betrekking tot de wensen en bedenkingen en de brief over de statuten in het debat in meerderheid hebben aangegeven dat zij daarmee kunnen instemmen, met inachtneming van de opmerkingen die door de fracties van de SP en GroenLinks zijn gemaakt. Naar aanleiding daarvan heeft de gedeputeerde toegezegd dat ze die opmerkingen kenbaar zal maken tijdens de AvA. In aanvulling op de wensen en bedenkingen is een motie ingediend die straks in stemming zal worden gebracht.

Motie nr. 7 van het lid Temmink over het verhangen van de Evides-aandelen, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP, 50-Plus en ZL voor deze motie hebben gestemd.

Motie nr. 6 van het lid Temmink over het veiligstellen van het restant innovatiefonds Borsseleconvenant, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL en de SP voor deze motie hebben gestemd.

Motie nr. 4 van het lid Veraart c.s. inzake wensen naar aanleiding van het voorstel verkoop DNWG, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de SGP, de VVD, de PVV, de CU, het CDA, de PvdA, 50-Plus, ZL en de PvZ voor deze motie hebben gestemd.

24. Statenvoorstel Verbod varend ontgassen opnemen in de Provinciale milieuverordening (PMV)(DIO-123)

Mevrouw **Tuinder** (SP). Voorzitter. Toevallig heb ik tijdens een reis meegemaakt dat wij op de Westerschelde achter een tanker voeren die aan het ontgassen was. Wij werden in onze eigen stuurhut misselijk van de lucht terwijl wij toch 500 meter achter die tanker voeren. Voor de omgeving is het bepaald niet gezond dat er in de openlucht wordt ontgast, zei schipper Nico. Zorg ervoor dat ook in Zeeland niet meer in de openlucht mag worden ontgast, zei schipper Henriette.

Voorzitter. Ontgassen in de vrije lucht is milieubelastend en schadelijk voor de mensen die in de omgeving werken. Het zijn gevaarlijke, kankerverwekkende en stank verspreidende stoffen. De provincie Zeeland wordt als afvalgebied gebruikt; daar wordt ontgast omdat dat elders in Nederland en ook in Antwerpen verboden is.

De fractie van de SP wil dat de provincie verder werkt aan het tot stand brengen van een duurzame omgeving, duurzame havens en een duurzaam vaargebied. Ook gas is afval in de zin van het Afvalstoffenbesluit, maar er zijn nu nog mazen in de wet: gebieden waar ontgassen in de openlucht nog niet verboden is.

Voorzitter. Gecontroleerd ontgassen zorgt ervoor dat gassen niet in de buitenlucht komen. Ze worden in een gecontroleerde omgeving verwerkt. Goed, dat dit statenvoorstel nu voor ons ligt. Het is een stap in de goede richting, voor het milieu en voor de gezondheid van iedereen, en ook omdat andere provincies al een ontgassingsverbod voor de binnenvaart en zeeschepen hebben. Echter, snel moet worden geregeld dat ontgassen aan een installatie mogelijk is, of men moet bewerkstellingen dat uitvoerbaar is dat tankers eenzelfde product laden.

Ons inziens, voorzitter, doet het probleem zich vooral voor aan de wal, dus niet aan boord. Schippers willen wel maar ze kunnen nog niet, omdat er in de buurt geen ontgassingsinstallatie is. In elk geval vinden wij dat het probleem en de kosten niet op het bordje van de schippers mogen komen. Waar het de SP-fractie om gaat, is dat niet de schippers op kosten moeten worden gejaagd. Ontgassen van een schip zou op kosten van de ontvanger of opdrachtgever moeten gebeuren.

Er moeten goed werkende ontgassingssystemen in de buurt zijn om gassen te verwerken, zonder dat dat tot afval leidt. Het verbod moet er komen. Degenen die ervoor verantwoordelijk zijn dat er wordt ontgast, moeten samen deze handschoen oppakken. Aan de provincie de taak om het verbod uit te leggen maar nog niet te handhaven, aangezien op dit moment ontgassingsmogelijkheden nog ontbreken. Echter, in dat verband moet wél een einddatum worden aangegeven.

Voorzitter. Dit verbod kan worden gezien als een manier om snel een ontgassingsinstallatie in de

buurt te krijgen. Wat kan de gedeputeerde nog méér doen om dit proces te versnellen? Wij bepleiten dat hij het gesprek hierover aangaat met de industrie, de raffinaderijen en de bedrijven met opslagtanks. De provincie moet aan betrokkenen het signaal afgeven dat er nu snel een nationaal CCR-verbod en ook een internationaal verbod komt. Voor de schippers is van belang dat dit in het ADN komt, zodat ze bij raffinaderijen enz. kunnen aantonen dat zij van de restlading af móeten.

Is de gedeputeerde door te pakken en in gesprek te gaan met de diverse partijen om:

- ervoor te zorgen dat er dichtbij goed werkende ontgassingssystemen komen;
- ervoor te zorgen dat de opdrachtgever of verlader –en dus niet de schipper-- verantwoordelijk wordt gehouden voor het bieden van een oplossing voor het probleem van het restproduct en de kosten;
- te bewerkstelligen dat goed wordt geregeld wat de ontvanger met de restgassen doet; ze mogen niet zomaar in de atmosfeer worden geblazen;
- voorlopig niet te handhaven maar in dit verband wél een termijn te stellen, bijvoorbeeld juli 2018?

Ten slotte, voorzitter, dien ik een motie in.

De **voorzitter**. Door het lid Tuinder is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

overwegende dat:

– op dit moment zee- en binnenvaartschepen de gassen die in het ruim achterblijven na het lossen van de lading, gewoon laten ontsnappen in de buitenlucht;

– het statenvoorstel Verbod op varend ontgassen een goed voorstel is waardoor met name carcinogene en andere schadelijke gassen en dampen niet meer in de openlucht mogen worden gebracht;

– door dit verbod een behoefte ontstaat aan een verantwoorde manier om dicht bij ruimen te ontdoen van gevaarlijke dampen en gassen;

– ontgassingsinstallaties in de buurt van Zeeland ontbreken;

– het niet meer van deze tijd is dat grote havens, vaargebieden en overslagplekken waar veel grote schepen en tankers varen, geen ontgassingsinstallatie hebben;

verzoeken Gedeputeerde Staten om op korte termijn in gesprek te gaan met verladers, belanghebbenden en andere betrokkenen om te stimuleren dat er voor Zeeland praktische ontgassingsmogelijkheden worden gerealiseerd;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 8.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Mijn studieboeken waren er veertig jaar geleden al duidelijk over: benzeen is een gevaarlijke stof waarmee je heel voorzichtig moet omgaan. Het terugdringen van de benzeenemissie was in de jaren tachtig van de vorige eeuw dan ook een belangrijk onderdeel van het milieubeleid. Dat het lukte om deze emissie terug te dringen, werd mogelijk gemaakt door ingrijpende aanpassingen aan auto's en het verminderen van het benzeengehalte in autobenzine. Tegen die achtergrond is het in feite heel verwonderlijk dat wij nu pas, anno 2017, praten over de benzeenemissie bij het ontgassen van schepen. Het zal u duidelijk zijn, voorzitter: mijn fractie steunt dit voorstel zonder voorbehoud.

In de commissie Ruimte is uitgebreid gediscussieerd over de handhaving en de wenselijkheid van een overgangstermijn. Welnu, mijn fractie heeft aan zo'n termijn geen behoefte. Gedeputeerde De Reu en collega Temmink hebben tijdens deze discussie duidelijk gemaakt dat er voldoende oplossingen zijn voor de aangekaarte uitvoeringsproblemen. Nu komt het erop aan dat ook de Zeeuwse overheid haar bestuurlijke verantwoordelijkheid neemt en duidelijke kaders stelt voor ondernemers en maatschappelijke partijen.

De eerste afspraken tussen het Rijk en een aantal provincies en de gemeente Rotterdam over het verbod op varende ontgassen, dateren al van drie jaar geleden. Sindsdien zijn vijf provincies ons voorgegaan. Veelzeggend in dit verband is het feit dat de sector het niet nodig heeft gevonden om een zienswijze in te dienen toen het Zeeuwse voorstel voor het verbod rond de laatste jaarwisseling zes weken ter inzage lag. Kennelijk heeft het college een voorstel geformuleerd waarmee de sector goed uit de voeten kan. Wat mijn fractie betreft wordt dit voorstel dan ook ongeamendeerd aangenomen.

Waar het gaat om het overgangstraject waarvan sprake is, bestaat de mogelijkheid van gefaseerde handhaving waarbij bijvoorbeeld het eerste halfjaar wordt volstaan met waarschuwingen en pas later gebruik wordt gemaakt van de sanctiebevoegdheid.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Ook ik heb gelezen dat een en ander landelijk al drie jaar geleden is ingevoerd. Je verwacht dan dat er actie wordt ondernomen, maar er is nog steeds maar één ontgassingsinstallatie in Moerdijk en sinds zes weken is er een mobiele installatie in Rotterdam operationeel. Hoe rijmt u dit met een verbod dat al vanaf 2014 geldt?

De heer **Van Haperen** (PvdA). Het verbod geldt sinds 2014, maar in een beperkt aantal provincies: Zuid-Holland en Brabant. Geleidelijk aan volgen er meer provincies. Ik denk dat deze vertraagde invoering te maken heeft met de versnipperde regelgeving. Het zou het beste zijn wanneer er sprake zou zijn van landelijke regelgeving, maar die is er niet. Hoe dan ook, het is gewenst om zo spoedig mogelijk als gezamenlijke provincies regelgeving te hebben. Dat is één van de redenen waarom mijn fractie dit voorstel van harte ondersteunt.

De heer **Geluk** (CDA). Voorzitter. Varende ontgassen... Over sommige zaken wordt er wel héél erg lang gediscussieerd, maar uiteindelijk gaat het erom dat er goede besluiten worden genomen. Hierover is inderdaad heel lang gesproken, maar toch wil ik het college nog wijzen op een klein foutje. Immers, het gaat niet alleen om "varende" ontgassen maar ook stil liggend ontgassen. Beter is het dus, te spreken over ontgassen naar of aan de buitenlucht.

Voorzitter, mijn fractie is overtuigd waar het gaat om het belang van dit verbod, voor mens en milieu. Ook de branche zelf, overigens, is hiervan overtuigd. Ontgassen is slecht voor het milieu, voor de schippers zelf en hun medewerkers, en daardoor ook slecht voor het imago van de branche. Daarom steunt mijn fractie dit voorstel, zij het met inachtneming van een motie die wij samen met de SGP-fractie en andere fracties indienen.

Een verbod is nodig om ervoor te zorgen dat er druk op de sector komt. Immers, ontgassen bij een installatie kost geld en zonder een verbod blijft het ontgassen in de openlucht plaatsvinden. Dat ontgassen gebeurt ook nog omdat er in Zeeland te weinig capaciteit is. De genoemde motie houdt in dat er gedurende een jaar, tot 1 juli 2018 uiterlijk, een vrijstelling komt voor ontgassen. Deze vrijstelling wordt beëindigd wanneer in Zeeland een nieuwe ontgassingsinstallatie is gerealiseerd, uiterlijk 1 juli 2018. Op dat moment kan de handhaving starten. Zolang er onvoldoende capaciteit is, heeft handhaving geen zin. Immers, de schippers zijn dan gedwongen om de regelgeving te overtreden.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Eindelijk staat het verbod voor varende ontgassen op de agenda voor de Staten. Dat doet mij deugd. Immers, ik ben hiermee al een jaar of twee bezig.

Sinds ik voor GroenLinks volksvertegenwoordiger ben in deze Staten bereiken mij regelmatig klachten over niet te harden benzeenachtige geuren. Die gassen zijn slecht voor mens en milieu. Die klachten komen niet alleen van omwonenden, maar ook van mensen die werken op

de Ooster- en Westerschelde, Natura 2000-gebieden. Soms weigeren loodsen aan boord te gaan. Het vorige jaar werd een situatie waarbij een onwel geworden matroos betrokken was, zó heftig dat de inzet van een traumahelikopter nodig werd geacht. En zo, voorzitter, kan ik nog wel even doorgaan.

Waar het om gaat, is dat Zeeland in dezen zijn verantwoordelijkheid neemt. Immers, Zeeland is intussen de enige provincie waar nog geen verbod op varende ontgassen geldt, zulks tot woede van vrijwel alle belanghebbenden in de sector, en daarbij gaat het om méér dan alleen de schippers zoals ik heb kunnen constateren tijdens congressen over dit onderwerp in Rotterdam en Antwerpen. In die havens, en ook in Moerdijk, zijn inmiddels installaties aangelegd om aan de wal te ontgassen zonder dat er giftige stoffen vrijkomen bij de tankcleaning die nodig is om te kunnen overschakelen op andere ladingen. Ook het college is inmiddels overtuigd van de noodzaak om dit verbod ook in Zeeland in te voeren. Daarom wordt voorgesteld, dit verbod per direct op te nemen in de PMV.

Voorzitter. In april wilden nogal wat fracties hiervan een hamerstuk maken. Op verzoek van onder meer de SGP-fractie werd echter de vorige maand, in de commissie Ruimte, nog eens uitvoerig stilgestaan bij dit onderwerp. Daarbij kwamen geen nieuwe feiten naar voren. Wat moeten wij, als Staten, hier nu mee? Ik som het nog even op. Het is een bevoegdheid van ons om zo'n besluit te nemen. Dit heeft ter inzage gelegen en er zijn geen bezwaren geuit, ook niet door de sector zelf. Integendeel, de branche is hiervan een voorstander. De sector heeft zelf al een uitgebreide strenge lijst van producten opgesteld die wel of niet met elkaar matchen. Met andere woorden: wanneer wel of niet ontgassen nodig is. Dat dit nog niet in de Zeeuwse havens kan, hoeft geen belemmering te zijn. Men kan voor bepaalde producten kiezen en er kan binnen een paar weken een mobiele installatie liggen. Als wordt gezegd dat die er dan niet meer in Rotterdam is, onderstreep ik dat wij hier bezig zijn voor Zeeland. Bovendien zijn er méér installaties dan alleen die in Rotterdam. Een vergunning is niet nodig.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Misschien komt de opmerking die ik nu ga maken, kinderachtig over maar wij hebben al een aantal behoorlijk heftige discussies gehad over het handhaven van de spreektijden. Nu zie ik dat de heer Temmink weer met veel plezier zijn spreektijd overschrijdt terwijl ook hij vooraf wist dat er drie onderwerpen op de agenda stonden. Bovendien moet ik zeggen dat de bijdrage die hij nu levert, mij ontzettend bekend in de oren klinkt...

De **voorzitter**. Deze opmerking is mij uit het hart gegrepen, maar de heer Temmink is tijdens zijn bijdragen regelmatig geïnterrupteerd. Wij hebben bijgehouden hoeveel tijd dat heeft gekost. Hoe dan ook, ik vraag de heer Temmink om zich te beperken tot de essentie van zijn bijdrage en vervolgens tot een afronding te komen.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter, ik vind de bijdrage van mijn fractie bij deze behandeling bijzonder essentieel, al was het maar voor degenen die ons volgen. Bovendien ben ik aan de afronding van mijn betoog toe.

Het is van belang dat iedereen weet dat er geen vergunning nodig is voor een mobiele installatie en dat het aan de sector is om in Zeeland een vaste installatie te realiseren. Uitermate belangrijk is dat wat dit betreft Zeeland niet langer het lelijke eendje moet willen zijn. Dat is wat wij hier met elkaar moeten bewerkstelligen.

De heer **Ruissen** (VVD). Voorzitter, de heer Temmink zegt dat Zeeland de enige provincie is die geen verbod heeft, maar dat is niet juist. Ik voeg hieraan toe –de heer Temmink weet dat ook wel– dat er geen provincie is waar een verbod bestaat dat ook wordt gehandhaafd. Dat niet-handhaven heeft een reden. Misschien wil de heer Temmink dit erkennen en er rekening mee houden.

De heer **Temmink** (GL). Ik weet dat het in Gelderland nog niet zo ver is, maar daar staat dit op de rol. Als dat is gebeurd, hebben alle provincies met water die met ontgassen te maken hebben, een verbod.

Over de kwestie van de handhaving kan men van mening verschillen. Wij constateren dat het van groot belang is, óók voor de branche, dat er eerst een verbod komt. Vervolgens kan men gaan handhaven. Op welke manier dat dan gebeurt... Dat is een kwestie van vervolgoverleg. De discussie over bijvoorbeeld drones doe ik nu niet over. Het zijn zaken die in het vervolg aan de orde komen. Het kan op verschillende manieren maar daar ga ik nu niet op in.

Voorzitter. Wij moeten in deze zaak de druk op de ketel verhogen en samen met de andere provincies tot een goede uitvoering komen, nationaal en internationaal. Als wij dat bereiken, hebben wij ook voor de schippers voor elkaar dat het niet meer voor hun rekening komt maar voor rekening van de verladers.

De heer **Ruissen** (VVD). Voorzitter. Of het in de buitenlucht ontgassen van restlading vanuit binnenvaartschepen moet worden beëindigd, is voor mijn fractie geen vraag. Het op die manier ontgassen moet worden beëindigd op de Nederlandse wateren, en ook daarbuiten. Dat er

voor dit beëindigen een verbod moet worden ingesteld, lijkt ook ons noodzakelijk.

In de commissie Ruimte is verschillende keren over dit onderwerp gesproken. In eerste instantie werd het voorstel zonder veel omhaal tot hamerstuk bestempeld. Daarna is ook mijn fractie op haar schreden teruggekeerd. Wij zijn ons gaan afvragen of dit besluit nu zó en op dit moment kan worden genomen, overigens met het besef dat een aantal provincies dit besluit intussen al wel heeft genomen. Ons bezwaar is dat, als nu een verbod wordt ingesteld, het voor de sector onmogelijk is om dat verbod na te leven. Om het te kunnen naleven, zijn ontgassingsinstallaties nodig, en die zijn er in Zeeland momenteel niet. Wij pleiten er dan ook voor de sector eerst de kans te geven om ontgassingsvoorzieningen te creëren en dan pas echt te gaan handhaven. Dat kan door de sector een generieke vrijstelling te geven en daarop is de motie gericht die straks voor de heer Van Burg zal worden ingediend.

Voorzitter. Wij zijn ervan op de hoogte dat er op het ogenblik ten minste één initiatief loopt voor het creëren van een ontgassingsinstallatie in Zeeland. Op welke termijn deze of een eventuele andere installatie in gebruik kan worden genomen, weten wij nog niet. Wel menen wij dat de tijd die hiervoor nodig is, niet moet worden onderschat. Wij achten het verstandig om hiervoor een termijn van een jaar te nemen, tot uiterlijk 1 juli 2018.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Waar is deze termijn van een jaar, die sympathiek klinkt, op gebaseerd? Heeft de heer Ruissen signalen opgevangen waaruit naar voren komt dat binnen dat jaar door de sector inderdaad een oplossing wordt geboden?

De heer **Ruissen** (VVD). Het is inderdaad aan de sector om met een oplossing te komen en wat ons betreft zal er vanaf 1 juli 2018 worden gehandhaafd, hoe dan ook. Waarom een termijn van een jaar? Voorzitter, wij weten dat een vergunningstraject al zes maanden vergt en er kan altijd sprake zijn van tegenstand. Wij hebben het wat ruim genomen. Het blijft enigszins arbitrair. Het zou ook negen maanden of zestien maanden kunnen zijn.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. De procedure, gevolgd in verband met dit voorstel, was al niet briljant en zij is er de laatste dagen niet briljanter op geworden, maar dat ter zijde...

Dit verbod werd onlangs in de commissie besproken waarbij men vrijwel unaniem van mening was dat het er zo snel moest komen. Immers, ontgassen in de openlucht is slecht voor mens en milieu. Echter, een verbod waaraan men zich niet kan houden, is ons inziens een wassen neus. Je

bereikt je doel er niet mee. In andere provincies geldt het verbod al, maar tot nu toe zijn er in heel Nederland maar vijf schepen aan een installatie ontgast. Meer capaciteit is er niet. Er is dus werk aan de winkel. Wanneer een verbod kan worden nageleefd, wordt het mogelijk om op een fatsoenlijke manier te handhaven. Het lijkt ons onbestaanbaar om op grond van een verbod te eisen dat er wordt ontgast terwijl men geen idee heeft waar dat mogelijk zou zijn. Dat is aan ondernemers niet uit te leggen.

Wij hebben daarom gemeend, voorzitter, een motie te moeten opstellen. Aanvankelijk werd er aan een amendement gedacht; er is van alles heen en weer gegaan. Wij denken dat er bij aanvaarding van deze motie een zorgvuldig besluit wordt genomen. Niemand zal straks kunnen zeggen: er is een verbod gekomen, maar ik heb nooit de kans gehad om iets te regelen. Wij leggen het nu netjes vast. Op deze wijze wordt een verbod ingesteld dat wij allemaal graag willen en waaraan men zich zal kunnen houden. Varend ontgassen wordt hiermee effectief verboden.

De **voorzitter**. Door de leden Van Burg, Geluk, Rijkssen-Blok, Ruissen en Bosch is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

kennisgenomen hebbend van het statenvoorstel "Verbod varend ontgassen opnemen in de Provinciale milieuverordening (DIO-123);

overwegende dat:

– er momenteel en op korte termijn onvoldoende capaciteit is om te ontgassen (in Zeeland is geen enkele installatie operationeel; er is 1 mobiel rijdbare installatie in heel NL, en 1 varende installatie in Rotterdam, de Don Quichot-installatie, die nog maar net in gebruik is genomen en feitelijk nog steeds wordt getest; deze installatie is nu zes weken operationeel onder een ontheffing van ILT);
– het onredelijk is om een verbod op varend ontgassen op te leggen terwijl er geen mogelijkheid is om redelijkerwijs aan het verbod te voldoen (de enige operationele mobiele installatie naar Zeeland laten varen, gaat praktisch niet werken omdat er dan op dat moment in Zuid-Holland geen mogelijkheden meer zijn om te ontgassen);
– het naar Rotterdam/Moerdijk varen met een leeg schip (enkel "restgas" is nog aanwezig) en weer terug naar Zeeland ook in strijd is met het middels het ontgasverbod te behalen milieuvoordeel dat gehaald kan worden door aan de wal te ontgassen (het telkens heen en weer varen levert immers ook

de nodige uitstoot op als gevolg van de vele dan benodigde extra transportbewegingen);

spreken uit dat:

- het varend ontgassen binnen afzienbare tijd verboden moet kunnen worden waarbij er op een redelijke manier aan dit verbod moet kunnen worden voldaan;
- de provincie Zeeland een faciliterende rol moet spelen (in functie van vergunningverlening, overleg met Zeeland Seaports, overleg met olie-gerelateerde industrie enz.) om een ontgassingsinstallatie (mobiel of vast) in Zeeland te realiseren;
- een financiële bijdrage van de provincie Zeeland niet wordt voorzien, anders dan inzet van manuur en eventuele subsidiebijdrage via reeds bestaande subsidieprogramma's;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om gebruik te maken van zijn bevoegdheid om generiek vrijstelling te verlenen, zoals opgenomen in het verbod (art. 3.6.6), tot het moment dat er een ontgassingsinstallatie operationeel is in Zeeland, met als uiterste datum 1 juli 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 9.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Voorzitter. Vanaf wanneer gaat, volgens de heer Van Burg, het verbod in?

De heer **Van Burg** (SGP). Het verbod op zichzelf gaat in na publicatie, zoals vermeld in het voorstel. Echter, er geldt een vrijstellingsperiode. Wij vragen het college om een generieke vrijstelling te verlenen voor maximaal een jaar. Als de installatie eerder gereed is, is dat prima. Wat mij betreft mag het ook gaan om een periode van zes maanden.

De heer **Temminck** (GL). En geldt dit ook voor schepen die vanaf Moerdijk komen? Mogen die hier blijven ontgassen? Wat vinden andere provincies hiervan?

De heer **Van Burg** (SGP). Dat gebeurt al en handhaving is niet mogelijk omdat schippers niet kunnen ontgassen. Het doel is dat er een installatie wordt gerealiseerd. Anders is er sprake van een verbod dat in wezen een wassen neus is. Als overheid moet je dat gewoon niet willen. In Noord- en Zuid-Holland is er ook een verbod en daar wordt ook niet gehandhaafd. Sinds zes weken is er één installatie op proef operationeel en die heeft vijf schepen ontgast terwijl er dagelijks tientallen schepen in de openlucht ontgassen.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Vandaag hebben wij te maken met een heel klassiek kip-en-ei-probleem. Wat was er het eerst, de kip of het ei? De sector heeft tot op heden niks geregeld en kan daarom dit verbod niet naleven, de provincie stelt voorlopig geen verbod in want de sector heeft nog niets geregeld en ziedaar: de cirkel is rond.

Voorzitter, mijn fractie was, is en blijft voor een verbod op het varend ontgassen. Natuurlijk is het het allerbeste wanneer dit landelijk of liefst zelfs Europees wordt geregeld, maar zover zijn wij nog niet. Dit is dus een tussentijdse maatregel. Komt zo'n landelijke of Europese regeling er, dan is het ook in het belang van de sector om hiervoor zo snel mogelijk klaar te zijn. Hoe dan ook, iemand moet als eerste beginnen; laten wij dan, als provinciale overheid, onze verantwoordelijkheid nemen en daarom dit verbod instellen.

Heb je dan iets aan een overgangstermijn? Zo ja, hoe lang zou die dan moeten duren? Voorzitter, een jaar, twee jaar, ook wij weten het niet. Wij weten niet wanneer er een landelijke regeling komt. Eerlijk gezegd: er verandert niet zoveel. Ook de heer Van Burg heeft daarop gewezen. Op dit moment is handhaving lastig en dat probleem wordt waarschijnlijk niet binnen een jaar opgelost. Wat mijn fractie betreft wordt een en ander zo snel mogelijk ingevoerd. Wij hebben geen behoefte aan een overgangstermijn. De sector is aan zet en het is in het belang van de sector om dit zo snel mogelijk op te pakken.

De heer **Ruissen** (VVD). En dus ook handhaven, vanaf nu?

De heer **Schonis** (D66). Wij gaan niet over de handhaving. Dat is een bevoegdheid van het college. Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe hij er tegenaan kijkt. Het is overigens geen nieuw punt want bij de behandeling van deze kwestie in de commissie Ruimte in maart is dit ook al naar voren gekomen. Ook na overleg met onder meer Schuttevaer hebben wij geconstateerd dat dit een lastig punt is, maar dat is nu zo, dat was zo en dat blijft voorlopig zo. Daar verandert ook zo'n motie van u niets aan.

De heer **Willemsse** (50-Plus). Voorzitter. Mijn fractie staat volledig achter dit verbod. Het is immers van groot belang voor de leefomgeving van mens en dier dat de aldus aangepaste PMV zo snel mogelijk in werking treedt. Zeeland is wat dit betreft een van de laatste provincies in Zuid-Nederland en daarom is dit verbod van groot belang om ontgassingstoerisme tegen te gaan.

Het is eenvoudig om een dergelijk verbod in te stellen, maar mijn fractie vindt het van belang dat

zo'n verbod ook goed wordt gehandhaafd. Met andere woorden: niet gedogen. Bij een minder goed inzetbare waterpolitie, onvoldoende agenten waardoor patrouilleschepen aan de kant blijven liggen –wij hebben hiervoor al in maart de aandacht gevraagd-- blijft handhaving een heikel punt. Mogelijk kan de controle mede worden ondergebracht bij de havenautoriteiten. Ons inziens kan ZSP hier een taak vervullen, op ongeveer dezelfde wijze als gebeurt met betrekking tot de zeescheepvaart. Van de gedeputeerde hoor ik graag wat zijn gedachten hierover zijn.

Mogelijkheden om via een installatie te ontgassen zijn er in Zeeland niet. Dit kan tot gevolg hebben dat men geneigd is om het verbod te overtreden. Fysieke controle blijft dus nodig. Vaak horen wij dat het bedrijfsleven dergelijke zaken zelf regelt als er voldoende vraag is. Voorzitter, laten wij in eerste instantie hierop insteken en nu even aanzien welke alternatieven door het bedrijfsleven worden aangereikt.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Schone lucht willen wij allemaal; schone lucht is van levensbelang. De luchtkwaliteit is echter een zaak van zorg, mede gelet op het feit dat men van stoffen als benzeen weinig merkt. Gelet op de kennis van nu is het eigenlijk onbegrijpelijk dat niet eerder maatregelen zijn genomen om het ontgassen in de buitenlucht te stoppen.

Wat mijn fractie betreft kan het verbod waarover wij nu spreken, ingaan. Echter, als bestuurders willen wij wel helder en duidelijk zijn. Een verbod invoeren waarvoor het in feite onmogelijk is om te handhaven, kan ons inziens niet. Daarom hebben wij motie nr. 9 mede-ingediend. Het verbod kan ingaan nadat mogelijkheden om te ontgassen beschikbaar zijn gekomen. Verder zien wij uit naar de ratificatie en implementatie van de besluitvorming hierover op Europees niveau. Immers, samen komen wij verder.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Aan de orde is een beoogd verbod op het varende ontgassen. Inderdaad, door de CDA-fractie is terecht gesteld dat het ook gaat om het stilliggend ontgassen; sorry voor dit foutje. Als wij toch fouten aan het herstellen zijn, kunnen wij hieraan toevoegen: voor schepen... Hoe dan ook, wij begrijpen wel waarover het hierbij gaat. Wij zijn het erover eens dat dit verbod er moet komen. De discussie gaat over de manier waarop er met dit verbod moet worden omgegaan en tegen die achtergrond is er ook een motie ingediend.

Voorzitter. Mevrouw Tuinder heeft een "mooi" voorbeeld gegeven: je vaart achter een ontgassende tanker en je merkt wat er gebeurt: je wordt misselijk en het is gevaarlijk voor de werknemers op het schip en voor omwonenden. Als

je een kantoor hebt aan de Terneuzense boulevard dat ontruimd moet worden omdat men denkt dat er sprake is van een gaslek, en als dan blijkt dat er een ontgassend schip voorbij is gekomen... Toen ik daar deze week tijdens een werkbezoek over sprak met een verlader in de haven van ZSP, vertelde hij mij –ik wist het niet en ik wil het de Staten niet onthouden-- dat de 24 grootste schepen ter wereld evenveel CO2 uitstoten als alle auto's op de wereld. En, voorzitter, wij laten die schepen in feite ongemoeid. Daar moet dus iets aan worden gedaan. Als mevrouw Tuinder een volgende keer weer achter een tanker aan vaart, moet daar eigenlijk een snel bootje van de waterpolitie op afkomen –bijvoorbeeld omdat er vanaf het schip waarop mevrouw Tuinder vaart, is gebeld-- om te constateren dat men in overtreding is, waarna een boete volgt. Dat is de situatie die er uiteindelijk zal moeten komen.

Het provinciebestuur aanvaardt deze verantwoordelijkheid. Door verschillende sprekers is gesteld dat ook Zeeland deze verantwoordelijkheid dient te nemen, zoals ook door andere provincies is gedaan. Welnu, dat doen wij samen met verschillende sectoren in de maatschappij, niet alleen met de schippers zelf, maar ook met de verladers, omwonenden, werknemers enz.

Ontgassingsinstallaties zijn er thans in Rotterdam, Moerdijk en Antwerpen, vooral ook in Antwerpen. Wij willen tegengaan dat een vorm van toerisme ontstaat die wij ontgassingstoerisme moeten noemen, maar dat vindt plaats. Wij hebben bij herhaling vernomen dat een schip de haven van Antwerpen verlaat en enkele kilometers verderop, op Nederlands grondgebied, ontgast om vervolgens weer naar de haven van Antwerpen terug te gaan. Dat is goedkoper dan wanneer het schip in Antwerpen moet worden ontgast. Overigens, verladers in grote havens als Rotterdam en Antwerpen houden rekening met het feit dat er ook andere manieren zijn om stoffen te vervoeren dan de werkwijze waarbij ontgassen noodzakelijk is. Het ligt er maar aan wat voor lading je aan boord neemt. Welnu, hierover zou men in gesprek moeten gaan met verladers en schippers, en dat gaan wij ook doen, óók met ZSP.

Voorzitter. Wij zijn, mede naar aanleiding van de discussie over deze zaak in de Staten, benaderd door een ondernemer/initiatiefnemer die van plan is om in de haven van ZSP een ontgassingsinstallatie in te richten. Ook tegen die achtergrond is het aan de orde zijnde verbod nodig. Waarom zouden anders potentiële klanten van zo'n installatie daar positief op reageren? Ons is dus gevraagd: stelt u alstublieft dat verbod in.

Of wij nu het lelijke eendje zijn, vergeleken met andere provincies, zoals bedoeld door de heer Temmink... Voorzitter, collega Van der Maas was

gisteren aanwezig bij een vergadering met andere provincies, waar deze zaken aan de orde waren. Door die provincies is aan Zeeland gevraagd: wat ga je op dit terrein doen, of laten? Ik vind dat wij, als gezamenlijke provinciale overheden in Nederland, één lijn moeten trekken. Dat is ook van belang om tegenover de staatssecretaris te kunnen zeggen: maak nu tempo met een nationaal, liever nog internationaal verbod. Overigens, wij verwachten dat het nog jaren kan duren voordat dat internationale verbod er komt.

Hoe nu te handelen? Voorzitter, wij hebben in het voorliggende voorstel de mogelijkheid opgenomen dat het college een vrijstelling of een ontheffing verleent. Het is mogelijk dat een individuele schipper, die van Terneuzen naar Wemeldinge vaart en op die route geen ontgassingsinstallatie aantreft, een ontheffing vraagt. In dat geval kijkt het college naar de aangedragen argumenten en wordt nagegaan of ontheffing kan worden verleend en, zo ja, voor hoe lang. In een dergelijke situatie heeft men te maken met de individuele verantwoordelijkheid van een ondernemer.

Er kan ook sprake zijn van een algemene vrijstelling. Dat houdt in dat de hele wereld van schepen in heel Zeeland wordt vrijgesteld. Daaraan kunnen risico's of nadelen verbonden zijn, maar dat geldt voor tal van opties en oplossingen. Het lijkt mij goed om het besluit, zoals het nu voorligt, integraal over te nemen omdat in artikel 3.6.6 wordt gesteld dat het college de mogelijkheid heeft om vrijstelling te verlenen. Dat is ruimer dan ontheffing. Ook in de motie wordt dit bepleit. Voorgesteld wordt om dit generiek te doen, voor maximaal een jaar. Gesteld dat de genoemde initiatiefnemer veel eerder dan 1 juli 2018 een installatie realiseert in het Zeeuwse, dan kan dát moment worden genomen als datum waarop de handhaving begint. Overigens, terecht is gesteld dat deze handhaving moeilijk en ingewikkeld is en zal blijven.

Voorzitter. De heer Van Haperen stelt dat er in procedurele zin correct is gehandeld. Ik onderstreep dat die procedure inderdaad door ons in bestuurlijke zin is afgewikkeld zoals dat in Nederland hoort. Enige huiver heb ik waar het gaat om mogelijke precedentwerking. Immers, het is mogelijk dat ondernemers zeggen: nou ja, ook al heb je geen zienswijze ingediend, je gaat gewoon een statenlid bellen om uit te leggen hoe het zit, en dan kan het alsnog op een andere manier plaatsvinden dan we via een zienswijze kenbaar hadden moeten maken... Maar goed, voorzitter, dat zullen we dan wel zien. Het is een risico, maar dat moeten we dan maar nemen.

Dat loodsen, werknemers en anderen met bezwaren en klachten komen, dat loodsen weigeren om aan boord te gaan wanneer zij denken dat er risico's zijn... Ik zou zeggen:

loodsen, vooral doen. Daarmee wordt immers de druk verhoogd op degenen die met die verboden stoffen aan het varen zijn; ik doel nu op de stoffen die in het verbod komen te staan.

De sector is aan ziet, zo stelt de fractie van D66. Ja, precies, en daarom bepleit ik ook dat de Staten motie nr. 9 aannemen. Daarmee wordt de mogelijkheid geboden dat de sector daadwerkelijk handelt. Wij zullen daar actief op aandringen in onze contacten met de sector. Dat geldt voor de havens, de verladers, de schippers, de gehele branche.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. In het onderdeel van het verbod waarin de ontheffingsmogelijkheid aan de orde komt, het tweede lid, wordt gesteld dat ontheffing alleen maar kan worden gegeven indien dat in het belang is van de bescherming van het milieu. Ook wordt gesteld dat de stoffen geen bijzondere gezondheidspecifieke risico's met zich mee mogen brengen. Ik denk dat dat voor benzeen wel eens heel lastig zou kunnen zijn. Is het mogelijk om de generieke ontheffing, waarop de gedeputeerde zinspeelt, alleen voor bepaalde stoffen te laten gelden? Voorkomen moet worden dat de provincie met haar eigen verordening in de knel komt en in feite helemaal geen generieke ontheffing kán verlenen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Bij de afweging die vooraf is gegaan aan de vormgeving hiervan hebben wij geconstateerd dat, als men dit in juridische zin strikt wil regelen, dat niet gaat lukken. Mijn conclusie is dat de Staten zich bij deze behandeling ook niet in strikt juridische zin opstellen. Zouden zij daarvoor hebben gekozen, dan hadden zij dit voorstel allang als hamerstuk geaccepteerd omdat er geen zienswijzen waren ingediend. Ik heb veel respect voor juristen, voorzitter, maar ze lossen niet alle problemen van de wereld voor ons op. In artikel 3.6.6 wordt gesteld dat voor bepaalde categorieën de gelegenheid bestaat om vrijstelling te verlenen, maar er staat niet bij welke categorieën dat zijn. Wij gaan dit artikel gebruiken als leidraad. Die bevoegdheid hebben wij.

Voorzitter. Met de motie van de heer Van Burg c.s., nr. 9, kan CC goed leven.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen over de moties.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Mijn fractie zal tegen motie nr. 9 stemmen, en wel om twee redenen. In de eerste plaats vinden wij de genoemde overgangstermijn arbitrair en niet onderbouwd. Bovendien is die termijn ons inziens niet nodig. In de tweede plaats zien wij in verband met een generieke ontheffing juridische problemen.

De heer **Temink** (GL). Daar sluit ik mij bij aan.

De heer **Willemsse** (50-Plus). Voorzitter. Ook mijn fractie kan motie nr. 9 niet steunen. Ik vind dat het verbod onmiddellijk moet ingaan. De sector is aan zet om een oplossing aan te reiken.

Motie nr. 8 van het lid Tuinder inzake stimulering ontgassingsmogelijkheden, wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, het CDA, de PvZ, de PVV, 50-Plus, D66, de CU en GL voor deze motie hebben gestemd.

Motie nr. 9 van het lid Van Burg c.s. inzake generieke vrijstelling wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de CU, de VVD, de PVV, de PvdA, het CDA en de PvZ voor deze motie hebben gestemd.

25. Vragensessie

26. Vragen van het lid Viergever over de regioarrangementen-cultuur.

De heer **Viergever** (SP). Voorzitter. Ik heb een vraag over het bestuurlijk overleg dat op 6 juni heeft plaatsgevonden met de gemeenten Terneuzen, Hulst en Sluis over de cultuur-regioarrangementen. Graag verneemt mijn fractie wat de uitkomsten zijn geweest van dit overleg. Is er zicht op een oplossing voor het ontstane probleem? Ik wijs erop dat vóór 1 juli de hierbij betrokken organisaties moeten weten waar zij aan toe zijn.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Het bedoelde overleg vond plaats met alle gemeenten en het leverde een boeiende discussie op tussen die gemeenten onderling over de interpretatie van

datgene wat in onze Cultuurnota is vermeld over de regioarrangementen. Wij hebben de concepten met elkaar gedeeld en als voorbeeld genomen het regioarrangement in concept van De Bevelanden, de Oosterschelderegio. Naar ons idee is men er met dat concept het best in geslaagd om datgene wat wij in de Cultuurnota beogen, uit te werken en vorm te geven. Ik verwijs hierbij ook naar de omstandige uitleg van de ambtenaar van Schouwen-Duiveland tijdens de bijeenkomst die wij bij het CBK hebben gehad.

Voorts kan worden geconstateerd dat er misverstanden, onduidelijkheden en discussies zijn waar het gaat om de gemeenten Terneuzen en Hulst. Door een van de wethouders is ons gezegd dat hij zeer spoedig nader met ons wil overleggen over datgene wat met ons en zijn collega's is gewisseld tijdens de bijeenkomst van de vorige week. Dat moet dan snel gebeuren omdat er inderdaad nog vóór 1 juli een besluit moet worden genomen, zowel binnen de gemeenten als met ons.

Ik weet nog niet precies wat het lijstje gaat worden van de punten waarover overeenstemming bestaat, maar er zijn geen misverstanden meer over de criteria. Het is heel lastig om binnen die criteria keuzes te maken, met name in Zeeuws-Vlaanderen, bijvoorbeeld wanneer –zoals het in een beleidsnota is vermeld– het Festival van Zeeuws-Vlaanderen binnen de regioarrangementen valt, en Westrock niet meer. Binnen de regio zal men zich moeten afvragen hoe zo'n probleem gezamenlijk kan worden opgelost. Daarnaast is het de bedoeling om nieuwe initiatieven, zoals ze zich ook in Zeeuws-Vlaanderen voordoen, een kans te geven.

27. Vragen van het lid Schonis over de Zeeuwse Kustvisie

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. In februari kondigde gedeputeerde Schönknecht aan dat in mei de Kustvisie zou worden ondertekend door alle partijen, maar dat is niet gebeurd. Waarom niet? Heeft dit te maken met de vrij controversiële projecten Zeeuwse Lagune en Brouwerseiland? Als de Kustvisie niet wordt ondertekend, is het college dan toch bereid om bij het toetsen van nieuwe projecten te handelen overeenkomstig de kaders van deze visie?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Inderdaad was voorzien dat in mei de Kustvisie zou worden ondertekend. Echter, het raadplegen van de achterbannen heeft wat meer tijd gekost dan eerder werd verwacht. Wij zijn wat dat betreft afhankelijk van gemeenteraden, de

algemene vergadering van het waterschap enz. Het gaat om een breed scala van organisaties en overheden. Het is de bedoeling om op 29 juni bij elkaar te komen om de Kustvisie te accorderen en af te spreken dat de inhoud ervan wordt vertaald in beleid. Dit zal in een convenant worden vastgelegd. Er is dus sprake van een uitstel van ongeveer een maand.

De vraag is gesteld of dit te maken heeft met de projecten Brouwerseiland en Zeeuwse Lagune. Niet met Brouwerseiland, voorzitter, want dat project was in het overgangsbeleid opgenomen, in de categorie van projecten waar overeenstemming over bestond, en dat is zo gebeven. Wat de Zeeuwse Lagune betreft hadden wij verwacht dat de gemeenteraad van Noord-Beveland daarover op 22 juni een besluit zou nemen –en 29 juni kwam dus goed uit– maar gisteravond is in een oriënterende raadsvergadering anders beslist. Er komt als gevolg daarvan op 22 juni geen uitspraak van de raad over de Zeeuwse Lagune. Als men dat wel zou doen, zou de zaak wat eenvoudiger zijn geweest; laat ik het zo maar zeggen. Wij zouden dan weten waarmee wij te dealen hebben.

Hoe dan ook, voorzitter, voor mij is dit geen reden meer om de Kustvisie verder uit te stellen. Wij zullen, naar aanleiding van datgene wat er gisteravond is gebeurd, met partijen in gesprek gaan om na te gaan hoe wij hier uit kunnen komen om de Kustvisie toch op 29 juni te ondertekenen. Wij gaan nu niet meer wachten op het onderzoek dat Noord-Beveland gaat instellen.

Voorzitter. Zouden er heel veel partijen gaan afhaken, dan zou je je kunnen afvragen wat de waarde van zo'n Kustvisie is. Echter, dat neemt niet weg dat wij de uitgangspunten van deze visie meewegen bij het opstellen van de Omgevingsvisie die in 2018 moet worden vastgesteld. Mede gelet op de wijze waarop wij met het opstellen van de Kustvisie zijn begonnen, met alle partners, zou het echt mijn voorkeur hebben dat al die partners de visie en het convenant onderschrijven.

28. Moties, niet behorend bij een agendapunt

29. Motie van de leden Bosch, Van Hertum, Veraart, Willemse, Babijn, Janssens en Faasse inzake subsidieverstrekking ten behoeve van pont Sluiskil

De heer **Van Hertum** (PvdA). Voorzitter. Vanochtend en vanmiddag is er met miljoenen gesmeten: 4,5 miljoen was weggelegd voor Thermphos. Straks zal een motie worden ingediend

waarin om een zeer bescheiden bedrag wordt gevraagd voor het redden van de veerpont bij Sluiskil. Het gaat om 60.000 euro, verdeeld over vier jaar.

Voor 2011 voer Rijkswaterstaat met een boot tussen Sluiskil-West en Sluiskil-Oost. Echter, Rijkswaterstaat stootte deze boot af maar wilde de verbinding graag in stand gehouden zien. Daarom gaf men aan de desbetreffende stichting een bruidsschat mee om de boot varend te houden.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter, wat was voor Rijkswaterstaat de reden om er zelf mee te stoppen en voor drie jaar geld mee te geven? Weet de heer Van Hertum dat?

De heer **Van Hertum** (PvdA). Waarom men hiermee is gestopt weet ik niet, maar Rijkswaterstaat gaf dat geld mee omdat men het zeer belangrijk vond dat deze boot zou blijven varen.

De vrijwilligers die vervolgens de verbinding bleven onderhouden, leefden op zuinige voet. Ze gingen zorgvuldig met het materiaal om en beperkten het aantal overtochten tot het noodzakelijke. Ze richtten zich op kinderen die naar school gingen en mensen die naar hun werk gingen. Daardoor kon de boot veel langer in de vaart blijven dan vooraf werd verwacht, namelijk tot op heden.

De bruidsschat van Rijkswaterstaat is nu bijna op. Voorzitter, het Rijk heeft deze boot niet voor niets zo lang laten varen. Deze verbinding is belangrijk voor kinderen die dagelijks naar school gaan en voor werknemers. Per dag maken meer dan 300 mensen gebruik van deze boot. De stichting heeft nu steun gezocht bij de provincie, bij het sluiscomplex, bij omliggende bedrijven, bij scholen, bij dorpsraden en bij de gemeente Terneuzen. De begroting die de stichting heeft opgesteld, bedraagt 36.000 euro per jaar, plus 10.000 euro extra voor eventueel optredende onvoorziene kosten. Dit bedrag kan gezamenlijk door provincie, gemeente, bedrijven, inwoners enz. worden ingelegd om deze boot te redden.

Waarom, voorzitter, willen wij deze stichting helpen? Daarvoor zijn veel redenen te geven. Veiligheid is er daar één van. Dit aspect zal straks worden uitgewerkt. Een tweede reden is dat deze voorziening belangrijk is voor kinderen die dagelijks naar school fietsen. Wij vinden voorts dat het aantrekkelijk moet blijven om in plaatsen als Sluiskil, Philippine en Sas van Gent te wonen, waarmee het thema leefbaarheid aan de orde komt, een provinciaal thema. In Aantrekkelijk Zeeland wordt bij herhaling gesproken over het belang van een goede bereikbaarheid van voorzieningen in dorpen en kernen. Welnu, de leefbaarheid van Sluiskil en omgeving staat op het spel, en dat gaat

ook de provincie aan. Wij vinden dat ook deze veerboot onder Aantrekkelijk Zeeland kan vallen.

De financiële dekking hiervoor kan op verschillende plaatsen worden gevonden. Na lang wikken en wegen hebben wij deze dekking gevonden in het budget-Aantrekkelijk Zeeland, omdat daar ruimte wordt geboden voor het stimuleren van initiatieven op het gebied van mobiliteit, in relatie met het thema leefbaarheid.

Voorzitter, met de in te dienen motie wordt gevraagd om een eenmalige bijdrage van de provincie, met een duidelijk begin- en een duidelijk eindpunt, in samenwerking met andere belanghebbenden. De situatie in Sluiskil is uniek, niet vergelijkbaar met andere situaties in Zeeland. Wij willen hiermee de vele vrijwilligers, kinderen en werknemers ondersteunen en hopen op de steun van de Staten. Het is van groot belang dat dit gezamenlijk wordt opgepakt en daarom hebben mijn fractie en de fractie van de PVV –beide fracties hadden hiervoor een motie voorbereid-- hun moties samengevoegd. Wij doen dit eendrachtig omdat wij het belangrijk vinden dat wij gezamenlijk deze veerboot gaan redden. Ik verzoek u, voorzitter, het woord te geven aan de collega's die hier verder op in zullen gaan.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Ik begrijp nu dat de heer Van Hertum dit wil doen met het oog op de aantrekkelijkheid van Zeeland, de leefbaarheid en de inzet van de vrijwilligers.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Er zijn nog meer argumenten.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Het gaat om een burgerinitiatief en ik vraag mij af wat hier nu de verantwoordelijkheid van de gemeente is en wat de rol van de provincie is. Vandaar dat ik nogal kritisch naar dit verhaal luister.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Dat begrijp ik en ik herhaal dat het ons inziens van groot belang is dat dit gezamenlijk wordt opgepakt, dus niet alleen door de gemeente Terneuzen die overigens al geld heeft toegezegd. Ook het bedrijfsleven en de dorpsraad dienen dit op te pakken. Daarnaast heeft ons inziens ook de provincie hier een rol. Als wij er samen onze schouders onder zetten, kan deze verbinding worden gered.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter, uit de hierover in de commissie gevoerde discussie is naar voren gekomen dat de gedeputeerde al aan deze tafel zit. Gaat het hier nu om een rol spelen of om het nemen van de leiding?

De heer **Van Hertum** (PvdA). Nogmaals, het is belangrijk dat het gezamenlijk wordt opgepakt, en

wie dan precies de leiding heeft, is dan van minder belang.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Moet de conclusie zijn dat de concept-motie die in iBabs staat, niet wordt ingediend?

De **voorzitter**. Een concept-motie is hier niet aan de orde. Alleen moties die hier worden ingediend, maken deel uit van de beraadslaging. Ik neem aan dat de heer Bosch de motie zal indienen.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Er waren aanvankelijk twee moties en die zijn samengevoegd. Inderdaad zal de heer Bosch de motie indienen. De concept-motie die eerder werd opgesteld door de fracties van PvdA, GroenLinks enz., wordt geschrapt.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter. Allereerst excuus voor het feit dat er met betrekking tot de motie(s) verwarring is ontstaan. Mijn fractie is blij dat wij uiteindelijk tot elkaar zijn gekomen, dat andere partijen de door hen voorbereide motie hebben ingetrokken om zich vervolgens bij onze motie, de motie van CDA en PVV, aan te sluiten.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Ik vind het koddig dat wij eerst de heer Van Hertum aan het woord hebben gehad, die niet de motie indient die gezamenlijk is opgesteld en ook door ons wordt ondersteund. Om het nu weer terug te brengen en aan te geven van wie die motie is... Laat ik duidelijk zijn: wij zouden de motie van de PvdA-fractie hebben gesteund. Het was in eerste instantie ook een initiatief van de PvdA. Het lijkt mij goed om die geschiedenis voor ogen te houden omdat er anders onduidelijkheid ontstaat over dit proces. De inhoud is nu duidelijk en ik stel voor dat ook het proces duidelijk blijft.

De **voorzitter**. Voor mij is die duidelijkheid er niet zolang de motie niet is ingediend. Het woord is wederom aan de heer Bosch.

De heer **Bosch** (PVV). In eerste instantie waren er twee wezenlijk verschillende moties. Er was in die zin sprake van een verschil dat de PvdA-fractie en andere fracties deze verbinding een OV-voorziening vonden, en wij niet. Wij zijn ook niet van oordeel dat het hierbij gaat om een provinciale verantwoordelijkheid. Waar het vooral om gaat, is dat hiervoor een waarderingssubsidie wordt gevraagd. De hierbij in het geding zijnde stichting heeft 325.000 euro meegekregen, voor drie jaar, maar zij heeft het tot zes jaar weten te rekken. Dat vinden wij bewonderenswaardig en daarom vinden wij –ondanks het feit dat er geen sprake is van een provinciale verantwoordelijkheid-- dat deze stichting

best kan worden geholpen. Daarbij zeggen wij niet: hier is geld en ziet u maar wat u ermee doet. Nee, voorzitter, wij willen met deze motie bewerkstelligen dat er een businessplan komt. Dat is een voorwaarde voor het verlenen van de subsidie. Wij willen ervoor zorgen dat deze stichting later de broek zelf kan ophouden.

Voorzitter, ik dien de motie nu in.

De **voorzitter**. Door de leden Bosch, Van Hertum, Veraart, Janssens, Willemse, Faasse en Babijn is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 9 juni 2017;

constaterende dat:

- er een subsidieverzoek is binnengekomen van de Stichting ter behoud van de pont te Sluiskil;
- deze stichting in 2012 het pontje te Sluiskil heeft overgenomen van Rijkswaterstaat;
- zij hiervoor een afkoopsom van 325.000 euro heeft ontvangen, met de verplichting de pont drie jaar in stand te houden;
- er een jaargemiddelde van 50.000 personen wordt overgezet;

overwegende dat:

- het deze stichting is gelukt om dit tot vijf jaar op te rekken en dat zij zelfs met het zesde jaar bezig is;
- het een veiligere en snellere route biedt t.o.v. de Sluiskilbrug, waar fietsers zonder stoplicht de autoweg moeten oversteken;

spreken als hun mening uit dat:

- het bewonderenswaardig is dat een groep vrijwilligers, verenigd onder een stichting, deze voorziening al zo lang en met zulke geringe kosten in stand weet te houden;
- zij het belangrijk vinden dat deze voorziening kan worden gehandhaafd;
- zij dit pontje echter niet als OV-voorziening, noch als provinciale verantwoordelijkheid beschouwen;
- deze status dan ook niet geformaliseerd dient te worden door de gevraagde subsidie toe te kennen uit het overschot van Connexxion;
- er een door de subsidieverlener goedgekeurd businessplan moet liggen alvorens financiële steun te verlenen;
- in dit businessplan tenminste moeten zijn opgenomen: veiligheid, een opbouwende voorziening voor grote onkosten en groot onderhoud, een plan voor de vervanging en continuïteit van vrijwilligers, een plan tot het werven van duurzame inkomsten, daarbij ook kijkend naar een vergoeding van de gebruikers, die binnen afzienbare tijd leiden tot een staat waarin de pont zonder subsidie in stand kan worden gehouden;

dragen het college op om:

- maximaal 15.000 euro per jaar waarderingssubsidie te verstrekken in cofinanciering met de gemeente Terneuzen, eerder genoemd businessplan in acht genomen;
- dit bedrag te onttrekken aan de leefbaarheidsvoorziening;
- de subsidie te verstrekken voor een periode van maximaal vier jaar;
- zoveel eerder als dat de staat waarin zonder subsidie de pont in stand kan worden gehouden, bereikt is, de subsidie stop te zetten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 10.

De heer **Janssens** (CDA). Voorzitter. Ook mijn fractie is de afgelopen dagen betrokken geweest bij deze motie, of deze moties, en ook mijn fractie heeft respect voor deze stichting en de daarbij betrokken vrijwilligers en bestuurders. Al geruime tijd houden zij met man en macht deze pont in de vaart. Echter, nu geven zij aan dat het tijd is om alle hens aan dek te halen. Het punt wordt genaderd waarop duidelijk moet worden of de pont een langdurig leven is beschoren of dat er voor goed voor anker wordt gegaan.

Van de stichting is het verzoek gekomen om financieel bij te dragen aan de voorlopige voortzetting van deze dienstverlening. Daar, voorzitter, zien wij een ondiepte in het vaarwater. Deze verbinding is namelijk geen officiële OV-verbinding. Zomaar geld geven, vinden wij daarom geen optie.

De afgelopen dagen is er intensief overleg geweest tussen een aantal partijen, hetgeen heeft geleid tot het opstellen van een gezamenlijke motie. Daarin is de opdracht opgenomen om een beperkte financiële bijdrage te verlenen, beperkt in omvang en beperkt in tijd. Aan deze bijdrage dienen ons inziens enkele voorwaarden te worden verbonden. Ze zijn vermeld in de motie. Belangrijk is dat het niet het college is dat aan het roer staat, maar de stichting. Wij zien deze financiering dan ook als een middel om het pontje weer de wind in de zeilen te geven, zij het onder verantwoordelijkheid van de stichting zelf. Het is de stichting die de koers uitzet.

De heer **Van der Maas** (GS). Voorzitter. Wij zoeken in deze tijd naar allerlei manieren om mensen te verbinden en zie daar: het pontje in Sluiskil verbindt links en rechts, coalitie en oppositie. Er wordt zelfs gezegd dat er een brug wordt geslagen... Ik denk dan: je hebt het pontje niet meer nodig. Hoe dan ook, het is bijzonder, dat pontje in Sluiskil. Hierover leeft veel enthousiasme bij vele fracties, maar

minder enthousiasme bij een gedeputeerde die hierop reageert.

Voorzitter. Allereerst moet worden gesteld dat het hierbij niet om openbaar vervoer gaat. Wij moeten ons dan ook afvragen of wij hierbij wel betrokken willen zijn. Voorts wijs ik erop dat de alternatieve route slechts 500 meter langer is. Prima, vooral voor jongelui geldt dat fietsen gezond is. Bovendien blijkt dit een veilige route te zijn. Ik doel op de route over de brug. Eigenlijk had ik een andere motie verwacht, namelijk een motie die erop zou zijn gericht om die route nóg veiliger te maken.

Voorzitter, ik wil niet flauw doen. Volgens mij gaat het hierbij vooral om de zero-based discussie die wij hier hebben gevoerd. Waaraan willen wij prioriteit geven? Wij hebben weinig geld te verdelen en hoe gaan wij dat schaarse geld inzetten? Volgens mij hebben wij het vorige jaar, rond deze tijd, scherpe keuzes gemaakt.

Ik heb altijd geleerd dat voor niks de zon opkomt, maar inmiddels ben ik erachter dat er twee dingen op deze wereld voor niks zijn: de zon komt gratis op en het pontje bij Sluiskil vaart gratis. Heel terecht is door de fractie van het CDA gesteld dat je deze bal toch een beetje terug zou moeten spelen. Als dat pontje dan zo ontzettend belangrijk is voor de omgeving, moet men er ook voor zorgen dat daarvoor inkomsten worden gegenereerd.

Bij het college leeft hiervoor dus geen groot enthousiasme, integendeel. Ik snap de waardering die men voor het pontje heeft en ik heb begrip voor de opmerkingen die over de leefbaarheid zijn gemaakt, maar ik zou de bal terug willen leggen bij de stichting zelf. Ik zou zeggen: zorg er nu voor dat je inkomsten gaat genereren. Er moet een businessplan komen; dat is er nu niet. Hoe ga je om met de kosten, verbonden aan groot onderhoud? Kan een duurzame bron van inkomsten worden aangeboord? Kan een bepaalde bijdrage worden gevraagd? Ik denk het wel, voorzitter.

Mijns inziens gaat het hierbij niet om de vraag of wij hier, in dit huis, met betrekking tot deze voorziening een bepaalde opgave hebben. Nee, die hebben wij niet. Het is immers geen openbaar vervoer en er is een prima alternatieve route die veilig is gebleken, zij het dat het altijd nog veiliger kan. Mijns inziens is er geen sprake van nut en noodzaak.

Bekijken wij deze kwestie met Aantrekkelijk Zeeland in gedachten, met het oog op de leefbaarheid, dan kan de conclusie zijn dat het een goede zaak is dat zoveel vrijwilligers zich hiervoor inzetten. Als de omgeving dit zelf belangrijk vindt, laat men dat dan ook aantonen aan de hand van een goed businessplan. Daar zou dan wellicht een "haakje" in kunnen zitten. Vooralsnog leeft er bij het college geen groot enthousiasme om hiervoor de nek uit te steken. Echter, tegen de achtergrond van

Aantrekkelijk Zeeland kunnen gesprekken worden gevoerd. Daarbij zijn wij dan niet leidend, maar gaan wij goed luisteren om te vernemen hoe men dit toekomstgericht wil aanpakken. Je zou dan kunnen nadenken over de mogelijkheid om eenmalig een klein bedrag beschikbaar te stellen, mits ook andere partijen hieraan breed bijdragen. Daarbij denk ik in eerste instantie aan de gemeente Terneuzen. Kom op, denk ik dan, gemeente, als je het zo belangrijk vindt, moet je je toch een beetje schamen als je hiervoor maar zo weinig geld uittrekt. Het is de gemeente die wat dit betreft meer van de kant moet komen.

Voorzitter, ik wacht het oordeel van de Staten over deze motie af, en vervolgens kunnen wij nagaan of wij met een kleine bijdrage het geheel kloppend kunnen maken. Het opstellen van het businessplan is echter een voorwaarde en de genoemde termijn van vier jaar vind ik veel te lang. Ik zou zeggen: een eenmalig bedrag of maximaal twee jaar. We moeten het echt in deze collegeperiode houden, niet verder dan dat.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn reactie, waarmee ik alleen maar ben bevestigd in datgene wat ik aanvankelijk al dacht: ga nou eerst in gesprek. De boodschap is duidelijk: kijk wie hierbij betrokken is en ga na wat je vol kunt houden. Daarna is eventueel de provincie aan zet. Ik wil dit niet nu al, in dit stadium, naar ons toe trekken.

De heer **Van den Berge** (SGP). Voorzitter. Mijn conclusie is dat de gedeputeerde een uitnodiging doet uitgaan naar het stichtingsbestuur: kom met een businessplan en vervolgens kan, samen met andere partijen worden nagegaan wat er mogelijk is. Het is evident dat er waardering bestaat voor de mensen die deze pont runnen. Zij doen dat voor de gemeenschap, hoofdzakelijk voor scholieren. Wat mijn fractie echter bevreemdt, is dat men het geld dat men een aantal jaren geleden heeft gekregen, op heeft laten raken. Ze hadden ook twee jaar terug tijdens een bestuursvergadering kunnen zeggen: mensen, wij kunnen nog maar twee jaar vooruit en dan is het geld op, wat dan? Nu de portemonnee leeg raakt, komt men naar de provincie toe en houdt men de ene hand op. Bij de gemeente Terneuzen houden ze de andere hand op. Ze denken op die manier de exploitatie weer rond te kunnen krijgen voor de komende jaren. Voorzitter, wij vinden dit een verkeerde manier om met de overheid om te gaan.

Nogmaals, wij waarderen de initiatiefnemers en de mensen die de pont runnen, zeer, en dat zal ook het geval zijn in de omgeving van Sluiskil. Wij constateren dat de gedeputeerde bereid is om met de stichting in gesprek te gaan om mogelijk vervolgens, voor een korte periode –ook wij denken

aan maximaal twee jaar-- na te gaan in hoeverre een en ander levensvatbaar is.

De heer **Temminck** (GL). Voorzitter. Ook mijn fractie heeft veel waardering voor de vrijwilligers. Wij vinden dit een belangrijke voorziening en hadden aanvankelijk het voornemen om een motie te formuleren, samen met de PvdA-fractie, gericht op een structurele oplossing, in elk geval voor vier jaar. Er is zelfs aan een elektrische motor gedacht, maar door de gegeven omstandigheden is het proces gewijzigd. Zoals het er nu voorstaat, zijn er alleen maar onzekerheden, en haken wij af.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Wij hebben waardering voor de wijze waarop de gedeputeerde op deze motie heeft gereageerd: de provincie is hier niet leidend en het businessplan is zeer belangrijk. Voorts heeft de heer Van den Berge uitstekend verwoord hoe ook wij tegenover deze kwestie staan. Uiteraard heeft ook mijn fractie waardering voor de initiatiefnemers, maar er gaat van ons geen goed signaal uit wanneer wij voor een fors aantal jaren –ik vind vier jaar in dit verband een fors aantal jaren-- financiële zekerheid bieden. Ons inziens is voor het voortbestaan van de pont gedurende een langere periode nodig dat het businessplan er zo snel mogelijk komt. Vervolgens lukt het, of het lukt niet. Wij vinden in elk geval dat de regio zelf structureel voor voldoende inkomsten zal moeten zorgen om de kosten te dekken. Wij onderschrijven de opvattingen van de gedeputeerde en hopen dat, als er al wordt geholpen, dat voor een kortere termijn zal zijn dan de genoemde vier jaar. Als voor vier jaar zou worden gekozen, zou daarvan geen stimulans uitgaan om zo snel mogelijk orde op zaken te stellen en met de toekomst bezig te zijn.

Mevrouw **Van Veen-de Rechter** (D66). Voorzitter. In de commissie is hierover gesproken waarbij werd geconcludeerd dat, als er een goed onderbouwd businessplan zou komen, de gedeputeerde zou nagaan welke bijdrage door de provincie gegeven zou kunnen worden om het pontje in de vaart te houden. In de motie wordt uitgegaan van het opstellen van zo'n plan en als dat plan aan alle te stellen voorwaarden voldoet, kunnen wij bekijken of hiervoor geld beschikbaar is. Nogmaals, eerst moet het businessplan worden getoetst, en pas daarna kan eventueel geld beschikbaar worden gesteld. Zo is de opbouw van de motie. Als de motie wordt aangenomen, is daarmee het geld nog niet beschikbaar gesteld. Tegen die achtergrond snap ik niet waarom er tegen de motie bezwaar wordt gemaakt. Wellicht kan men er wel mee instemmen wanneer de termijn van vier jaar wordt gewijzigd in twee jaar.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter. Inderdaad wordt in de motie uitgegaan van een goed onderbouwd businessplan. Met het dictum wordt het college opgedragen om 15.000 euro per jaar te verstrekken, maar dat is afhankelijk van het businessplan.

Gelet op de reacties die op de motie zijn gegeven, voorzitter, verzoeken wij u om de vergadering even te schorsen zodat kan worden nagegaan of de genoemde termijn van vier jaar kan worden gewijzigd in twee jaar.

De heer **Van der Maas** (GS). Voorzitter. Ik probeer goed te luisteren om te vernemen hoe een en ander in de Staten, ook in acht nemend wat ik zojuist namens het college heb verwoord. Laten wij oppassen voor precedentwerking, zo houd ik de Staten voor. Men zou de route kunnen kiezen –die wordt ook in de motie aangegeven-- waarbij het stichtingsbestuur wordt voorgehouden: beste mensen, kom op korte termijn met een goed businessplan, met de ingrediënten die in de motie worden vermeld. Wij kunnen afspreken dat, als dat plan er komt, zoals bedoeld in de motie, ik heel serieus met het stichtingsbestuur in gesprek ga om na te gaan of wij een aanvullende bijdrage kunnen geven, dus niet de hoofdmoot. Dat zou bijvoorbeeld kunnen in de vorm van de genoemde 15.000 euro, in die orde van grootte. Echter, ik moet de motie blijven afwijzen omdat ik de daarin genoemde termijn van vier jaar echt te lang vindt. Wordt die termijn tot twee jaar teruggebracht, dan denk ik dat wij een veel beter voorstel hebben. Ook ik heb waardering voor de vrijwilligers, maar wij moeten ons ook afvragen met welke kerntaken wij te maken hebben, en welke taken er voor de gemeenten zijn.

Mevrouw **Rijksen-Blok** (CU). Voorzitter, inderdaad dienen wij ons, als Staten, goed te realiseren welke rol wij hebben en welk beeld wij uitdragen wanneer wij ons, met dergelijke moties, met zaken bemoeien waarvan mijns inziens toch moet worden gezegd dat de verantwoordelijkheid bij de gemeente berust.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De heer **Bosch** (PVV). Voorzitter. Na overleg zijn de indieners tot de conclusie gekomen dat het zeer belangrijk is dat statenbreed een signaal wordt afgegeven. Tegen die achtergrond hebben zij besloten om van de termijn van vier jaar een termijn van twee jaar te maken. Op deze manier komen zij de gedeputeerde tegemoet en kan tijdens deze

statenperiode het belang van deze zaak worden gediend.

De **voorzitter**. Ik constateer dat motie nr. 10 in die zin is gewijzigd, dat in het dictum, het derde onderdeel, het woord "vier" wordt vervangen door het woord: twee.

Deze gewijzigde motie wordt in stemming gebracht. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Viergever** (SP). Voorzitter. Wij spreken onze waardering uit voor de fractie van de PvdA die, net als de SP, altijd opkomt voor goed openbaar vervoer, of het nu altijd zo wordt genoemd of niet. Wij danken de fractie van de PvdA voor het op de agenda zetten van dit onderwerp. Wij zullen met de gewijzigde motie instemmen omdat wij belang hechten aan leefbaarheid, maar wij doen dat niet zonder te onderstrepen dat wij deze hele gang van zaken op z'n minst vreemd vinden.

De gewijzigde motie nr. 10 wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV, de PvdA, de SP, de PvZ, 50-Plus, D66, het CDA, de SGP en de VVD voor deze motie hebben gestemd.

30. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

Sluiting

De vergadering wordt te 15.44 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 7 juli 2017, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter.

, griffier.